

ΑΡΧΑΙΑ

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Διαδραστικό Βοήθημα

Θεωρία - VideoΜαθήματα - Ασκήσεις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ενότητα 2η - Τα μέρη του λόγου

- Φθόγγοι και γράμματα

Ενότητα 3 - Τόνοι και πνεύματα

Ενότητα 4 - Προσωπικές αντωνυμίες

- Το άρθρο

Ενότητα 5 - Διαίρεση των ρημάτων

- Το ρήμα εἰμί

Ενότητα 6 - Α' κλίση ουσιαστικών

Ενότητα 7 - Η αύξηση

Ενότητα 8 - Τα επίθετα

Ενότητα 9 - Ο αναδιπλασιασμός

Ενότητα 11 - Σύνταξη

Ενότητα 12 - Ουσιαστικά γ' κλίσης

Ενότητα 13 - Απαρέμφατο

- Μετοχή

Ενότητα 14 - Γ' κλίση ουσιαστικών

Ενότητα 15 - Οριστική παρατατικού και αορίστου Μέσης Φωνής βαρύτονων ρημάτων

Ενότητα 16 - Οριστική παρακειμένου και υπερσυντελικού Μ.Φ. βαρύτονων ρημάτων

Ενότητα 17 - Το υποκείμενο του απαρεμφάτου

- Το υποκείμενο της μετοχής

2

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΛΙΤΑ

1. **Άρθρο**: ό, οί, τά...
2. **Ουσιαστικό**: άνθρωπος, δύναμις, ψυχή...
3. **Επίθετο**: σοφός, καλός, βαρύς...
4. **Αντωνυμία**: ἐγώ, οὗτος, ὅστις...
5. **Ρήμα**: ἀκούω, βάλλω, ἔχω...
6. **Μετοχή**: λύσας, διδόντες, τιμῶντες...

ΑΚΛΙΤΑ

7. **Επίρρημα**: νῦν, καλῶς, ποσάκις...
8. **Πρόθεση**: ἐν, πρός, ἀνά...
9. **Σύνδεσμος**: καί, μέν, ἐπεί...
10. **Επιφώνημα**: ἄ! φεῦ! οἴμοι!...

ΤΑ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΠΤΩΤΙΚΩΝ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Στην αρχαία ελληνική γλώσσα, όπως και στη νέα, το **άρθρο**, το **ουσιαστικό**, το **επίθετο**, η **αντωνυμία** και η **μετοχή** σχηματίζουν τύπους που λέγονται **πτώσεις**. Γι' αυτό τα πέντε αυτά κλιτά μέρη του λόγου λέγονται **πτωτικά**.

- **Οι πτώσεις** στην αρχαία ελληνική είναι **πέντε**: η **ονομαστική**, η **γενική**, η **δοτική**, η **αιτιατική** και η **κλητική**. Από τις πέντε πτώσεις η ονομαστική και η κλητική λέγονται **ορθές**, η γενική, η δοτική και η αιτιατική λέγονται **πλάγιες**.

Όπως στη νέα, έτσι και στην αρχαία ελληνική τα πτωτικά, εκτός από τις πτώσεις, έχουν ακόμα **γένος**, **αριθμό** και **κλίση**.

- **Τα γένη** των πτωτικών είναι **τρία**: **αρσενικό**, **θηλυκό** και **ουδέτερο**, π.χ. ὁ πατήρ, ἡ μητήρ, τὸ φυτόν.

- **Οι αριθμοί** των πτωτικών στην αρχαία γλώσσα ήταν **τρεις**: **α. ο ενικός**, που φανερώνει ότι γίνεται λόγος για ένα, **β. ο πληθυντικός**, που φανερώνει ότι γίνεται λόγος για πολλά και **γ. ο δυϊκός**, που φανερώνει ότι γίνεται λόγος για δύο.

- **Κλίση** λέγεται ο ιδιαίτερος τρόπος με τον οποίο σχηματίζονται οι πτώσεις ενός πτωτικού. **Οι κλίσεις** των πτωτικών είναι **τρεις**: η **πρώτη**, η **δεύτερη** και η **τρίτη**.

Η πτώση, το γένος, ο αριθμός και **η κλίση** λέγονται με μία λέξη **παρεπόμενα (ή συνακόλουθα)** των πτωτικών.

ΤΑ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ

- α. Ενεργητική
- β. Μέση
- γ. Παθητική
- δ. Ουδέτερη

ΑΡΙΘΜΟΙ

- α. Ενικός
- β. Πληθυντικός
- γ. Δυϊκός

ΠΡΟΣΩΠΑ

- α. Πρώτο (Ενικό-Πληθυντικό)
- β. Δεύτερο (Ενικό-Πληθυντικό)
- γ. Τρίτο (Ενικό-Πληθυντικό)

ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

- α. Οριστική
- β. Υποτακτική
- γ. Ευκτική
- δ. Προστακτική

Ονομαστικοί τύποι

- α. Απαρέμφατο
- β. Μετοχή

ΧΡΟΝΟΙ

1. Ενεστώτας
2. Παρατατικός
3. Μέλλοντας
4. Αόριστος
5. Παρακείμενος
6. Υπερσυντέλικος
7. Συντελεσμένος Μέλλοντας

ΦΩΝΕΣ

- α. Ενεργητική: -ω ή -μι
- β. Μέση: -μαι

ΣΥΖΥΓΙΕΣ

- α' συζυγία: -ω
- β' συζυγία: -μι

α. Αρχικοί ή Αρκτικοί Χρόνοι:

- Ενεστώτας
- Μέλλοντας
- Παρακείμενος

β. Παραγόμενοι ή Ιστορικοί Χρόνοι:

- Παρατατικός
- Αόριστος
- Υπερσυντέλικος

γ. Συντελικοί Χρόνοι:

- Παρακείμενος
- Υπερσυντέλικος
- Συντελεσμένος Μέλλοντας

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΦΘΟΓΓΩΝ

Οι φθόγγοι της αρχαίας ελληνικής είναι **24**, όπως και της νέας ελληνικής. Αυτές διαιρούνται σε **φωνήεντα** και **σύμφωνα**.

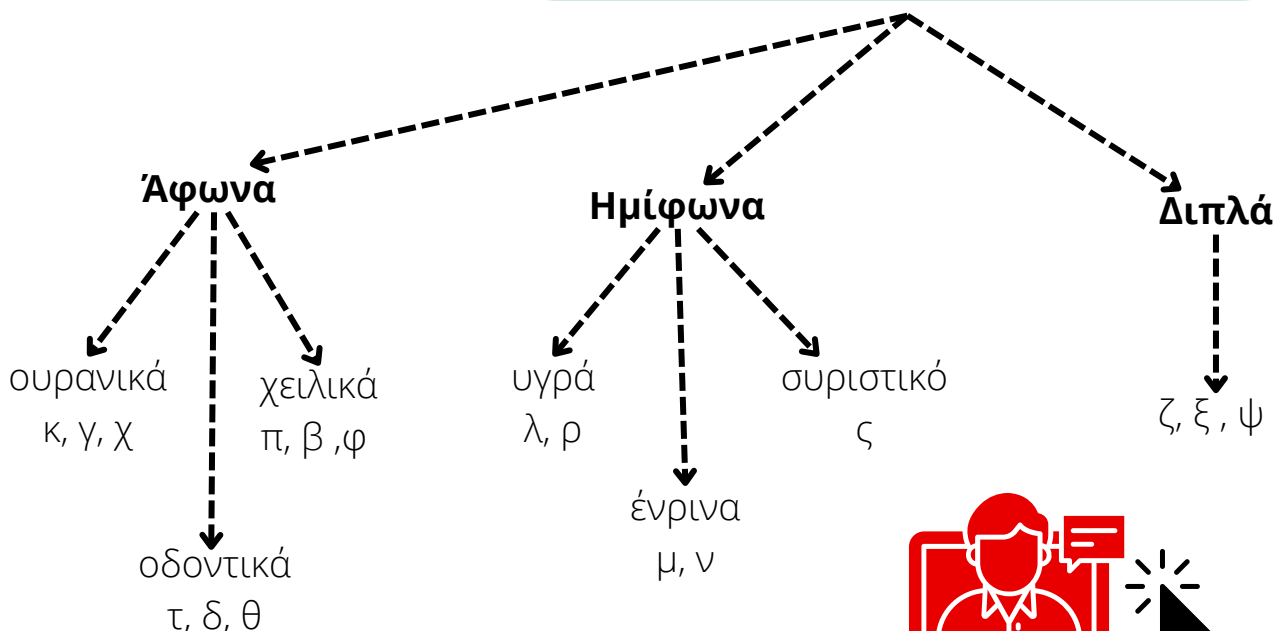
Τα **φωνήεντα** της αρχαίας, ως φθόγγοι, παριστάνονται με **7 γράμματα**:
α, ε, η, ι, ο, υ, ω και διαιρούνται σε **βραχύχρονα, μακρόχρονα** και **δίχρονα**.

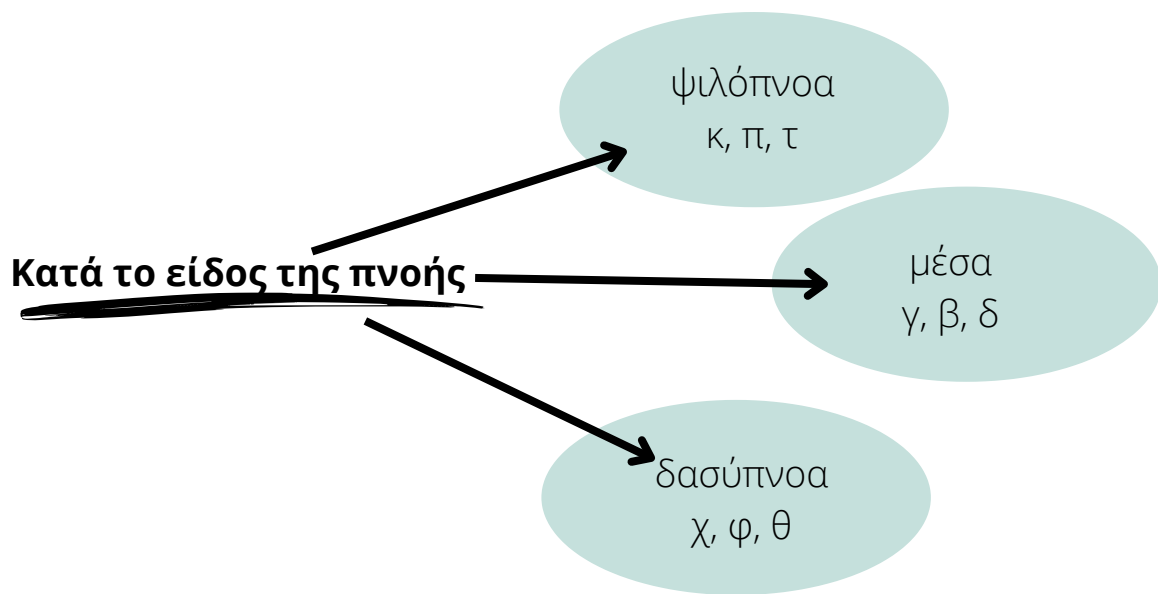
ΦΩΝΗΕΝΤΑ

Βραχύχρονα: ο, ε
Μακρόχρονα: η, ω
Δίχρονα : α, ι, υ

ΣΥΜΦΩΝΑ

Τα **σύμφωνα** της αρχαίας, ως φθόγγοι, παριστάνονται με **17 γράμματα**:
β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ (ς), τ, φ, χ, ψ.
Τα σύμφωνα της αρχαίας ελληνικής διαιρούνται σε:

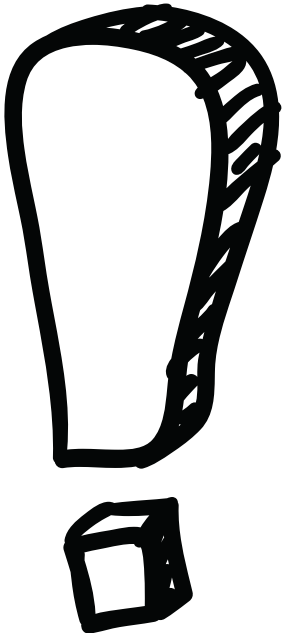

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΦΘΟΓΓΩΝ

Οι **δίφθογγοι** είναι δύο φθόγγοι, δύο φωνήεντα που προφέρονται σε μία συλλαβή.
Οι δίφθογγοι της αρχαίας ελληνικής είναι **έντεκα** και διαιρούνται σε:

Κύριοι: αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου
Καταχρηστικοί: α, η, ω

Οι **δίφθογγοι** είναι **μακρόχρονοι** πλην των **αι** και **οι** που λογαριάζονται **βραχύχρονοι**, όταν είναι στο τέλος της λέξης (εκτός από κάποιες περιπτώσεις που θα μάθετε αργότερα).

3

Τόνοι και πνεύματα

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Τόνοι

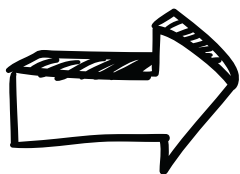

Ο **τόνος** είναι ένα σημάδι που γράφεται πάνω από το **φωνήεν** ή το **δίφθογγο** της συλλαβής και προφέρεται πιο δυνατά από τις άλλες συλλαβές.

Οι τόνοι είναι τρεις: α. η οξεία (´), β. η βαρεία (̂) και γ. η περισπωμένη (~).

Αντίθεση νέων και αρχαίων ελληνικών

Στα νέα ελληνικά υπάρχει μόνο ένας τόνος ενώ στα αρχαία τρεις!
Από αυτούς θα ασχοληθούμε, όμως, μόνο με 2: την οξεία και την περισπωμένη.

Οι βασικότεροι κανόνες τονισμού

1. Κάθε βραχύχρονη συλλαβή, όταν τονίζεται, παίρνει πάντοτε οξεία, π.χ. νέος, τόπος.

2. Καμιά λέξη δεν τονίζεται πιο πάνω από την προπαραλήγουσα, π.χ. ἀγορεύομεν, ἡγορεύομεν, ἀπόλλυμι.

Χωρισμός λέξεων σε συλλαβές

ΠΠΛ ΠΛ Λ
άν-θρω-πος

ΠΠΛ: Προπαραλήγουσα

ΠΛ: Παραλήγουσα

Λ: Λήγουσα

3. Η προπαραλήγουσα, όταν τονίζεται, παίρνει πάντοτε οξεία, π.χ. σπένδομαι, τιμώμεθα.

4. Όταν η παραλήγουσα είναι μακρά και τονίζεται:

- παίρνει οξεία εμπρός από μακρόχρονη λήγουσα, π.χ. μήτηρ, θήκη.
- παίρνει περισπωμένη εμπρός από βραχύχρονη λήγουσα, π.χ. θρήνος, κῆπος, χῶραι.

5. Όταν η λήγουσα είναι μακρόχρονη, η προπαραλήγουσα δεν τονίζεται,

π.χ. ὁ ἄνθρωπος ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου.

Πνεύματα

Κάθε λέξη που αρχίζει από **φωνήεν** ή **δίφθογγο** ή από το σύμφωνο **ρ** παίρνει πάνω απ'αυτό ένα ιδιαίτερο σημάδι, που λέγεται πνεύμα. **Τα πνεύματα είναι δύο: α. η ψιλή (') και β. η δασεία (').**

Λέξεις με ψιλή ('):

Από τις λέξεις που αρχίζουν από φωνήεν ή δίφθογγο οι περισσότερες παίρνουν ψιλή.

Λέξεις με δασεία ('):

Οι λέξεις που αρχίζουν από **υ** ή από **ρ**: ὕβρις, ῥέω.

Διάφορες συγκεκριμένες λέξεις (π.χ. αναφορικές αντωνυμίες).

Ενότητα 4η - Αρχαία Α' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ

Προσωπικές αντωνυμίες

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Προσωπικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν τα τρία πρόσωπα του λόγου.
Αυτές είναι οι εξής:

Πρώτο πρόσωπο είναι
εκείνο που μιλά:
ἐγώ.

Δεύτερο πρόσωπο είναι
εκείνο που του μιλάμε:
σὺ.

Τρίτο πρόσωπο είναι εκείνο για
το οποίο γίνεται λόγος: **οὗτος,
ἐκεῖνος, ὅδε, αὐτός** κ.λπ.

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Η Κλίση των προσωπικών αντωνυμιών

Ενικός αριθμός

	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	γ' πρόσωπο
Ον.	ἐγώ	σὺ	-
Γεν.	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)
Δοτ.	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἶ, οἱ
Αιτ.	ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)

Πληθυντικός αριθμός

	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	γ' πρόσωπο
Ον.	ἡμεῖς	ὕμεῖς	(σφεῖς)
Γεν.	ἡμῶν	ὕμῶν	(σφῶν)
Δοτ.	ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι(ν)
Αιτ.	ἡμᾶς	ὕμᾶς	(σφᾶς)

Σημειώσεις:

1. Από τους τύπους του γ' προσώπου εύχρηστοι ήταν κυρίως οι τύποι της δοτικής οἷ, σφίσι(ν). Συνήθως στη θέση της προσωπικής αντωνυμίας του γ' προσώπου οι αρχαίοι χρησιμοποιούσαν στην ονομαστική τις δεικτικές αντωνυμίες **οὗτος, ἐκεῖνος, ὅδε** και στις πλάγιες πτώσεις την επαναληπτική αντωνυμία **αὐτός**.

2. Οι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών μοῦ, μοί, μέ - σοῦ, σοί, σέ - οὔ, οἷ, ἐ είναι εγκλητικοί.

3. Οι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών, όταν χρειάζεται να δηλωθεί **έμφαση**, παίρνουν στο τέλος το εγκλητικό μόριο **γε** (= βέβαια ή τουλάχιστο) και τονίζονται ως εξής:

Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο		α' πρόσωπο	β' πρόσωπο
Ον.	ἐγώγε	σύγε	Ον.	ἡμεῖσγε	ὕμεῖσγε
Γεν.	ἐμοῦγε	σοῦγε	Γεν.	ἡμῶνγε	ὕμῶνγε
Δοτ.	ἐμοιγε	σοίγε	Δοτ.	ἡμῖνγε	ὕμῖνγε
Αιτ.	ἐμέγε	σέγε	Αιτ.	ἡμᾶσγε	ὕμᾶσγε

ΤΟ ΑΡΘΡΟ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Το άρθρο είναι το κλιτό μονοσύλλαβο μέρος του λόγου που μπαίνει μπροστά από τα πτωτικά. Προσδιορίζει το γραμματικό τους γένος και χρησιμοποιείται όταν αυτό που δηλώνει το πτωτικό είναι γνωστό και ορισμένο: π.χ. **ὁ** πατήρ, **ἡ** μητήρ, τὸ τέκνον.

Ἡ Κλίση του άρθρου

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Αρσενικό

Θηλυκό

Ουδέτερο

Ον. ὁ ἡ τὸ

Ον. οἱ αἱ τὰ

Γεν. τοῦ τῆς τοῦ

Γεν. τῶν τῶν τῶν

Δοτ. τῷ τῇ τῷ

Δοτ. τοῖς ταῖς τοῖς

Αιτ. τὸν τὴν τὸ

Αιτ. τοὺς τὰς τὰ

Σημείωση:

Το άρθρο δεν έχει κλητική. Συνήθως όμως εμπρός από την κλητική των ονομάτων χρησιμοποιείται το **κλητικό επιφώνημα ὦ**.

Β' κλίση ουσιαστικών

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Στη δεύτερη κλίση ανήκουν **αρσενικά** και **θηλυκά** που λήγουν σε **-ος** και **ουδέτερα** που λήγουν σε **-ον**.

Παραδείγματα Αρσενικών και Θηλυκών

Ενικός αριθμός

	Αρσενικά		Θηλυκά	
Ον.	ὁ ἄνθρωπ-ος	ὁ λοιμ-ός	ἡ νῆσ-ος	ἡ ὁδ-ός
Γεν.	τοῦ ἀνθρώπ-ου	τοῦ λοιμ-οῦ	τῆς νήσ-ου	τῆς ὁδ-οῦ
Δοτ.	τῷ ἀνθρώπ-ω	τῷ λοιμ-ῷ	τῇ νήσ-ω	τῇ ὁδ-ῷ
Αιτ.	τὸν ἄνθρωπ-ον	τὸν λοιμ-όν	τὴν νῆσ-ον	τὴν ὁδ-όν
Κλ.	(ὦ) ἄνθρωπ-ε	(ὦ) λοιμ-έ	(ὦ) νῆσ-ε	(ὦ) ὁδ-έ

Πληθυντικός αριθμός

	Αρσενικά		Θηλυκά	
Ον.	οἱ ἄνθρωπ-οι	οἱ λοιμ-οί	αἱ νῆσ-οι	αἱ ὁδ-οί
Γεν.	τῶν ἀνθρώπ-ων	τῶν λοιμ-ῶν	τῶν νήσ-ων	τῶν ὁδ-ῶν
Δοτ.	τοῖς ἀνθρώπ-οις	τοῖς λοιμ-οῖς	ταῖς νήσ-οις	ταῖς ὁδ-οῖς
Αιτ.	τοὺς ἀνθρώπ-ους	τοὺς λοιμ-οὺς	τὰς νήσ-ους	τὰς ὁδ-οὺς
Κλ.	(ὦ) ἄνθρωπ-οι	(ὦ) λοιμ-οί	(ὦ) νῆσ-οι	(ὦ) ὁδ-οί

Χαρακτηριστικά της κλίσης των δευτερόκλιτων **αρσενικών** και **θηλυκών** ουσιαστικών σε **-ος**:

α. Έχουν και στους δύο αριθμούς σε όλες τις πτώσεις τις ίδιες καταλήξεις και τα ξεχωρίζουμε μόνο από το άρθρο τους, π.χ. ὁ ἄνθρωπος, ἡ νῆσος.

γ. Έχουν τη λήγουσα της γενικής και δοτικής του ενικού μακρόχρονη και, όταν αυτή τονίζεται, παίρνει περισπωμένη, π.χ. τοῦ λοιμοῦ, τῷ λοιμῷ.

β. Όταν στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού και πληθυντικού αριθμού τονίζονται στη λήγουσα παίρνουν οξεία, π.χ. ὁ καρπός, τὸν καρπὸν, (ὦ) καρπέ / οἱ καρποί, τοὺς καρπούς, (ὦ) καρποί.

δ. Στην ονομαστική και κλητική του πληθυντικού λήγουν σε **-οι**, που λόγω της θέσης του (στο τέλος κλιτών ασυναίρετων λέξεων) είναι **βραχύχρονο**, π.χ. οἱ ἄνθρωποι, αἱ νῆσοι.

Παραδείγματα Ουδετέρων

Ενικός αριθμός

Ον.	τὸ κεφάλαι- ον	τὸ δῶρ- ον	τὸ φυτ- όν
Γεν.	τοῦ κεφαλαί- ου	τοῦ δώρ- ου	τοῦ φυτ- οῦ
Δοτ.	τῷ κεφαλαί- ω	τῷ δώρ- ω	τῷ φυτ- ῷ
Αιτ.	τὸ κεφάλαι- ον	τὸ δῶρ- ον	τὸ φυτ- όν
Κλ.	(ῶ) κεφάλαι- ον	(ῶ) δῶρ- ον	(ῶ) φυτ- όν

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	τὰ κεφάλαι- α	τὰ δῶρ- α	τὰ φυτ- ά
Γεν.	τῶν κεφαλαί- ων	τῶν δώρ- ων	τῶν φυτ- ῶν
Δοτ.	τοῖς κεφαλαί- οις	τοῖς δώρ- οις	τοῖς φυτ- οῖς
Αιτ.	τὰ κεφάλαι- α	τὰ δῶρ- α	τὰ φυτ- ά
Κλ.	(ῶ) κεφάλαι- α	(ῶ) δῶρ- α	(ῶ) φυτ- ά

Χαρακτηριστικά της κλίσης των δευτερόκλιτων **ουδέτερων** ουσιαστικών σε **-ον**:

α. Έχουν και στους δύο αριθμούς την ονομαστική, την αιτιατική και την κλητική όμοιες (όπως συμβαίνει και σε όλα τα ουδέτερα), π.χ. ον. τὸ φυτόν, αιτ. τὸ φυτόν, κλ. (ὦ) φυτόν / ον. τὰ φυτά, αιτ. τὰ φυτά, κλ. (ὦ) φυτά.

β. Έχουν την κατάληξη -α του πληθυντικού βραχύχρονη (όπως σε όλα τα ουδέτερα πτωτικά), π.χ. τὰ δῶρᾶ, τὰ μυστήριᾶ.

γ. Στη γενική, δοτική και αιτιατική του ενικού, όπως και στη γενική, δοτική του πληθυντικού έχουν καταλήξεις όμοιες με τις αντίστοιχες των δευτερόκλιτων αρσενικών και θηλυκών.

5

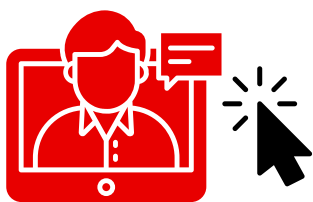
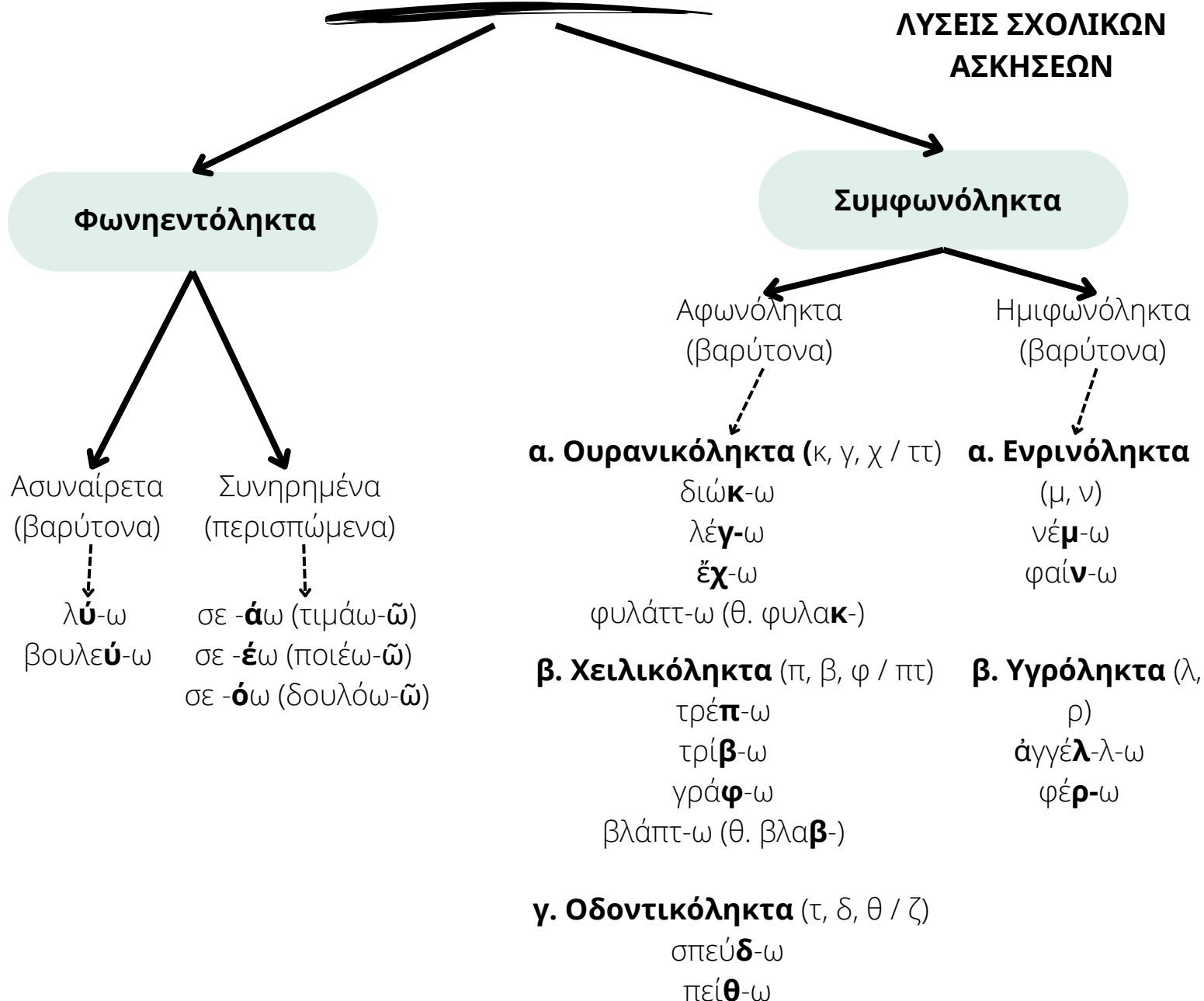

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

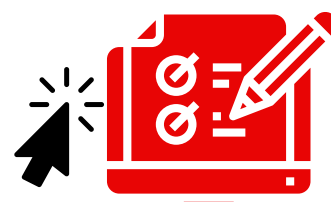

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Α' Συζυγία (ρήματα σε -ω)

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

ONLINE TEST

ΤΟ ΡΗΜΑ εἰμί (= είμαι, υπάρχω)

1. Οριστική ενεστώτα

εἰμί
εἶ
ἐστί(ν)
ἐσμέν
ἐστέ
εἰσί(ν)

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

2. Οριστική ενεστώτα και μέλλοντα ενεργητικής φωνής βαρύτονων ρημάτων

Στα βαρύτονα ρήματα της α' συζυγίας ανήκουν:

α. Τα φωνηεντόληκτα ασυναίρετα:
λύ-ω, ἵκετεῦ-ω.

β. Τα αφωνόληκτα (δηλ. όσα έχουν χαρακτήρα κ, γ, χ - π, β, φ - τ, δ, θ): διώκ-ω, γράφ-ω, πείθ-ω.

γ. Τα υγρόληκτα και ενρινόληκτα (δηλ. όσα έχουν χαρακτήρα λ, ρ - μ, ν): ἀγγέλ-λ-ω, νέμ-ω.

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Κλίση **Οριστικής Ενεστώτα Ενεργητικής Φωνής Βαρύτονου Φωνηεντόληκτου Ρήματος:**

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

λύ-ω

λύ-ομεν

λύ-εις

λύ-ετε

λύ-ει

λύ-ουσι(ν)

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Κλίση Οριστικής Ενεστώτα Ενεργητικής Φωνής Βαρύτονου Αφωνόληκτου Ρήματος:	γράφ-ω	γράφ-ομεν
	γράφ-εις	γράφ-ετε
	γράφ-ει	γράφ-ουσι(ν)

Ο σχηματισμός του μέλλοντα των βαρύτονων φωνηεντόληκτων ρημάτων

Η οριστική μέλλοντα των βαρύτονων φωνηεντόληκτων ρημάτων α' συζυγίας σχηματίζεται από το ρηματικό θέμα, το χρονικό χαρακτήρα σ, τα θεματικά φωνήεντα ο, ε και τις προσωπικές καταλήξεις της οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής.
 Π.χ. λύ - σ - ω

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Κλίση Οριστικής Μέλλοντα Ενεργητικής Φωνής Βαρύτονου Φωνηεντόληκτου Ρήματος:	λύ-σ-ω	λύ-σ-ομεν
	λύ-σ-εις	λύ-σ-ετε
	λύ-σ-ει	λύ-σ-ουσι(ν)

3. Οριστική μέλλοντα ενεργητικής φωνής αφωνόληκτων ρημάτων

Η οριστική μέλλοντα των βαρύτονων αφωνόληκτων ρημάτων α' συζυγίας σχηματίζεται όπως και ο μέλλοντας των βαρύτονων φωνηεντόληκτων ρημάτων της α' συζυγίας, με τη διαφορά ότι ο ρηματικός χαρακτήρας των αφωνόληκτων ρημάτων, όταν βρεθεί μπροστά από το χρονικό χαρακτήρα σ, παθαίνει τις κανονικές μεταβολές.

Πιο συγκεκριμένα:

α. Στα **ουρανικόληκτα** ρήματα ο ουρανικός χαρακτήρας (**κ, γ, χ / ττ**) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα **σ** σε **ξ**. Π.χ.

διώκ-σ-ω " διώ**ξω**, διώ**ξεις**, διώ**ξει**,
διώ**ξομεν**, διώ**ξετε**, διώ**ξουσι(ν)**.
φυλάττ-ω, θ. φυλάκ-σ-ω " φυλά**ξω**...

β. Στα **χειλικόληκτα** ρήματα ο χειλικός χαρακτήρας (**π, β, φ / πτ**) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα **σ** σε **ψ**.

Π.χ. γράφ-σ-ω " γρά**ψω**, γρά**ψεις**, γρά**ψει**,
γρά**ψομεν**, γρά**ψετε**, γρά**ψουσι(ν)**.

τρίβ-σ-ω " τρί**ψω**...

τρέπ-σ-ω " τρέ**ψω**...

γ. Στα **οδοντικόληκτα** ρήματα ο οδοντικός χαρακτήρας (**τ, δ, θ**) μπροστά από το χρονικό χαρακτήρα **σ** αποβάλλεται.

Π.χ. πείθ-σ-ω " πεί**σω**, πεί**σεις**, πεί**σει**, πεί**σομεν**, πεί**σετε**, πεί**σουσι(ν)**.

Α' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Στην πρώτη κλίση ανήκουν αρσενικά που λήγουν σε **-ας** ή σε **-ης** και θηλυκά που λήγουν σε **-α** ή σε **-η**.

Τα Πρωτόκλιτα Αρσενικά Ουσιαστικά

α. Λήγουν σε **-ας**, όταν πριν την κατάληξη έχουν **φωνήεν ή ρ**:
π.χ. ὁ λοχί**ι**-ας, ὁ ταμί**ι**-ας, ὁ νεανί**ι**-ας.

β. Λήγουν σε **-ης**, όταν πριν την κατάληξη έχουν **σύμφωνο**, εκτός από το ρ:
π.χ. ὁ ἐργά**τ**-ης, ὁ μαθη**τ**-ής, ὁ μηνυ**τ**-ής.

γ. Τα α στην κατάληξη **-ας** (σε οποιαδήποτε πτώση) είναι πάντοτε **μακρόχρονο**:
π.χ. ὁ ταμί**ᾱ**ς, τοῦς ταμί**ᾱ**ς.

δ. Η γενική του πληθυντικού τονίζεται στη λήγουσα και παίρνει περισπωμένη:
π.χ. τῶν ταμιῶ**ν**, τῶν μαθητῶ**ν**.

ε. Από τα πρωτόκλιτα αρσενικά σε **-ης** σχηματίζουν την κλητική του ενικού σε **-α (βραχύ)** και όχι σε **-η**:

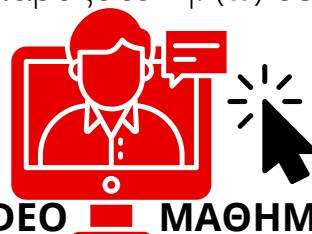
- **τα εθνικά**: (ῶ) Πέρσα, (ῶ) Σκύθα.
- ὅσα λήγουν σε **-της, -άρχης, -μέτρης, -πώλης, -τρίβης, -ώνης, -λάτρης**:

π.χ. (ῶ) στρατιῶ**τα**, (ῶ) γυμνασιάρ**χα**, (ῶ) γεωμέ**τρα**, (ῶ) βιβλιοπῶ**λα**, (ῶ) παιδοτρι**βα**, (ῶ) τελεῶ**να**, (ῶ) εἰδωλολά**τρα**.

Σημείωση:

Το όνομα δεσπότης σχηματίζει την κλητική ενικού προπαροξύτονη: (ῶ) δέσπο**τα**.

Παραδείγματα Αρσενικών σε -ας και -ης

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ ταμί- ας	ὁ Ἀτρείδ- ης	ὁ ἐργάτ- ης	ὁ μαθητ- ής
Γεν.	τοῦ ταμί- ου	τοῦ Ἀτρείδ- ου	τοῦ ἐργάτ- ου	τοῦ μαθητ- οῦ
Δοτ.	τῷ ταμί- α	τῷ Ἀτρείδ- η	τῷ ἐργάτ- η	τῷ μαθητ- ῇ
Αιτ.	τὸν ταμί- αν	τὸν Ἀτρείδ- ην	τὸν ἐργάτ- ην	τὸν μαθητ- ήν
Κλ.	(ὦ) ταμί- α	(ὦ) Ἀτρείδ- η	(ὦ) ἐργάτ- α	(ὦ) μαθητ- ά

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ ταμί- αι	οἱ Ἀτρεῖδ- αι	οἱ ἐργάτ- αι	οἱ μαθητ- αί
Γεν.	τῶν ταμι- ῶν	τῶν Ἀτρειδ- ῶν	τῶν ἐργατ- ῶν	τῶν μαθητ- ῶν
Δοτ.	τοῖς ταμί- αις	τοῖς Ἀτρείδ- αις	τοῖς ἐργάτ- αις	τοῖς μαθητ- αῖς
Αιτ.	τοὺς ταμί- ας	τοὺς Ἀτρείδ- ας	τοὺς ἐργάτ- ας	τοὺς μαθητ- άς
Κλ.	(ὦ) ταμί- αι	(ὦ) Ἀτρεῖδ- αι	(ὦ) ἐργάτ- αι	(ὦ) μαθητ- αί

Τα Πρωτόκλιτα Θηλυκά Ουσιαστικά

α. Αν πριν από την κατάληξη **α** υπάρχει **σύμφωνο (εκτός από το ρ)**, τότε το **α** αυτό λέγεται **μη καθαρό**, είναι κανονικά **βραχύχρονο** και στη γενική και δοτική του ενικού τρέπεται σε -η:

Π.χ. ἡ μοῦσᾱ, τῆς μούσης, τῇ μούσῃ, τὴν μοῦσαν κτλ.

ἡ θάλασσᾱ, τῆς θαλάσσης, τῇ θαλάσῃ, τὴν θάλασσαν κτλ.

β. Αν πριν από την κατάληξη **α** υπάρχει **φωνήεν** ή **ρ**, τότε το **α** αυτό λέγεται **καθαρό**, είναι κανονικά **μακρόχρονο** και φυλάγεται σε όλες τις πτώσεις:

Π.χ. ἡ πολιτεῖᾱ, τῆς πολιτείας, τῇ πολιτείᾱ, τὴν πολιτείαν, (ῶ) πολιτεία.

Εξαιρέσεις: Το καθαρό α είναι βραχύχρονο:

Στα προπαροξύτονα: ἡ ἀλήθεια, ἡ εὐσέβεια, ἡ μάχαιρα, ἡ εὖνοια, ἡ ἀμάθεια, ἡ Πλάτεια, ἡ Φώκαια κτλ.

γ. Η γενική του πληθυντικού τονίζεται στη λήγουσα και παίρνει περισπωμένη: π.χ. τῶν θαλασσῶν, τῶν κεραιῶν.

δ. Έχουν την κατάληξη **-ας** πάντα **μακρόχρονη**: π.χ. τὰς γλώσσας.

ε. Το **α** της κατάληξης στην αιτιατική και την κλητική του ενικού είναι μακρόχρονο ή βραχύχρονο, ανάλογα με το τι είναι στην ονομαστική: Π.χ.

(ἡ πολιτεῖᾱ) τὴν πολιτεῖᾱν, (ῶ) πολιτεῖᾱ

(ἡ μοῦσα) τὴν μοῦσαν, (ῶ) μοῦσα

Παραδείγματα Θηλυκών σε -α (γενική -ας)

Ενικός αριθμός

Ον.	ἡ κεραί- α	ἡ δωρε- ά	ἡ βοήθει- α	ἡ πεῖρ- α
Γεν.	τῆς κεραί- ας	τῆς δωρε- ᾶς	τῆς βοηθεί- ας	τῆς πείρ- ας
Δοτ.	τῇ κεραί- α	τῇ δωρε- ᾷ	τῇ βοηθεί- α	τῇ πείρ- α
Αιτ.	τὴν κεραί- αν	τὴν δωρε- άν	τὴν βοήθει- αν	τὴν πεῖρ- αν
Κλ.	(ῶ) κεραί- α	(ῶ) δωρε- ά	(ῶ) βοήθει- α	(ῶ) πεῖρ- α

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	αἱ κεραῖ- αι	αἱ δωρε- αί	αἱ βοήθει- αι	αἱ πεῖρ- αι
Γεν.	τῶν κεραι- ῶν	τῶν δωρε- ῶν	τῶν βοηθει- ῶν	τῶν πειρ- ῶν
Δοτ.	ταῖς κεραί- αις	ταῖς δωρε- αῖς	ταῖς βοηθεί- αις	ταῖς πείρ- αις
Αιτ.	τὰς κεραί- ας	τὰς δωρε- άς	τὰς βοηθεί- ας	τὰς πείρ- ας
Κλ.	(ῶ) κεραῖ- αι	(ῶ) δωρε- αί	(ῶ) βοήθει- αι	(ῶ) πεῖρ- αι

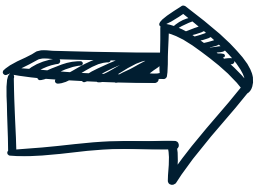
Παραδείγματα Θηλυκῶν σε -α (γενική -ης) και -η (γενική -ης).

Ενικός αριθμός

Ον.	ἡ μέλισσ- α	ἡ μάζ- α	ἡ λύπ- η	ἡ ψυχ- ή
Γεν.	τῆς μελίσσ- ης	τῆς μάζ- ης	τῆς λύπ- ης	τῆς ψυχ- ῆς
Δοτ.	τῇ μελίσσ- η	τῇ μάζ- η	τῇ λύπ- η	τῇ ψυχ- ῇ
Αιτ.	τὴν μέλισσ- αν	τὴν μάζ- αν	τὴν λύπ- ην	τὴν ψυχ- ήν
Κλ.	(ῶ) μέλισσ- α	(ῶ) μάζ- α	(ῶ) λύπ- η	(ῶ) ψυχ- ή

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	αἱ μέλισσ-αι	αἱ μάζ-αι	αἱ λυπ-αι	αἱ ψυχ-αί
Γεν.	τῶν μελισσ-ῶν	τῶν μαζ-ῶν	τῶν λυπ-ῶν	τῶν ψυχ-ῶν
Δοτ.	ταῖς μελίсс-αις	ταῖς μάζ-αις	ταῖς λύπ-αις	ταῖς ψυχ-αῖς
Αιτ.	τὰς μελίсс-ας	τὰς μάζ-ας	τὰς λύπ-ας	τὰς ψυχ-άς
Κλ.	(ῶ) μέλισσ-αι	(ῶ) μάζ-αι	(ῶ) λυπ-αι	(ῶ) ψυχ-αί

Κοινά Χαρακτηριστικά των Πρωτόκλιτων Αρσενικών και Θηλυκών Ουσιαστικών

α. Έχουν την κατάληξη **-ας** πάντα **μακρόχρονη**.

β. Η **γενική του πληθυντικού** τονίζεται στη **λήγουσα** και παίρνει **περισπωμένη**.

γ. Τα αρσενικά και θηλυκά έχουν στον **πληθυντικό** τις **ίδιες καταλήξεις**.

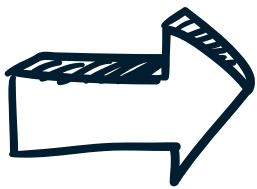
δ. Όταν τονίζονται στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική στη λήγουσα, **παίρνουν οξεία**: π.χ. ὁ ποιητής, τὸν ποιητήν, (ῶ) ποιητά / ἡ φωνή, τὴν φωνήν, (ῶ) φωνή.

ε. Έχουν την κατάληξη της **γενικής και δοτικής** ενικού και πληθυντικού **μακρόχρονη** και, όταν αυτή τονίζεται, **παίρνει περισπωμένη**:

π.χ. τοῦ ποιητοῦ, τῷ ποιητῇ, τῶν ποιητῶν, τοῖς ποιηταῖς / τῆς ψυχῆς, τῇ ψυχῇ, τῶν ψυχῶν, ταῖς ψυχαῖς.

στ. Όπου **τονίζονται στην ονομαστική του ενικού**, εκεί τονίζονται και στις άλλες πτώσεις του ενικού και πληθυντικού, **εκτός αν δεν το επιτρέπει η λήγουσα**:

π.χ. ἡ πολιτεία, τῆς πολιτείας, τῇ πολιτεία κ.λπ. (αλλά ἡ θάλασσα, τῆς θαλάσσης, τῇ θαλάσση, τὴν θάλασσαν κ.λπ.). Εξαίρεση αποτελεί η γενική του πληθυντικού που πάντα τονίζεται στη λήγουσα.

Σχετικά με τα Δίχρονα της Παραλήγουσας

Έχουν το δίχρονο της παραλήγουσας βραχύ (˘) τα:

Σε **-άτης** (με εξαίρεση τα εθνικά):

π.χ. ὁ πελάτης, οἱ πελάται.

Σε **-ύτης** (που παράγονται από ρήματα):

π.χ. ὁ λύτης, οἱ λύται.

Σε **-ίδης**: π.χ. ὁ εὐπατρίδης, οἱ εὐπατρίδαι.

Έχουν το δίχρονο της παραλήγουσας μακρό(ˉ) τα:

Σε **-ίτης**: π.χ. ὁ μεσίτης, οἱ μεσίται.

Σε **-ύτης**: π.χ. ὁ πρεσβύτες, οἱ πρεσβῦται.

Εθνικά σε **-άτης**: π.χ. ὁ Ἐλεάτης, οἱ Ἐλεᾶται.

1. Η ΑΥΞΗΣΗ

Στους ιστορικούς χρόνους της οριστικής (δηλ. τον παρατατικό, τον αόριστο και τον υπερσυντέλικο) τα ρήματα παίρνουν στην αρχή του θέματος αύξηση.

Η αύξηση δηλώνει το παρελθόν και είναι δύο ειδών: **συλλαβική και χρονική**.

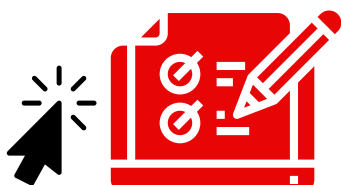
**ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

α. Συλλαβική αύξηση

Συλλαβική αύξηση παίρνουν τα ρήματα που το θέμα τους αρχίζει από σύμφωνο.

Η συλλαβική αύξηση είναι η προσθήκη ενός **έ** στην αρχή του θέματος των ιστορικών χρόνων, π.χ. πρτ. **έ**-λυον.

✓ **Σημείωση:** Τα ρήματα που αρχίζουν από **ρ** το διπλασιάζουν μετά τη συλλαβική αύξηση, π.χ. **ρί**πτω " **έ**-ρριπτον.

ONLINE TEST

β. Χρονική αύξηση

Χρονική αύξηση παίρνουν τα ρήματα που το θέμα τους αρχίζει από **φωνήεν ή δίφθογγο**. Χρονική αύξηση είναι η έκταση του αρχικού βραχύχρονου φωνήεντος του θέματος από το οποίο σχηματίζεται καθένας από τους ιστορικούς χρόνους της οριστικής.

Κατά τη χρονική αύξηση γίνονται οι εξής εκτάσεις:

Στην αρχαία ελληνική **τα σύνθετα ρήματα** που το α' συνθετικό τους είναι πρόθεση παίρνουν **εσωτερική αύξηση**, δηλ. έχουν τη συλλαβική ή χρονική αύξηση μετά την πρόθεση.

Π.χ.

είσ-φέρω " είσ-έφερον
συν-άγω " συν-ἤγον
συν-οικῶ " συν-ῶκουν

το α σε η: π.χ. ἀκούω - ἤκουον.
το ε σε η: π.χ. ἐλπίζω - ἤλπιζον.
το ε σε ει: μόνο τα ρήματα: **ἔπω, ἔρπω, ἐῶ** (=αφήνω),
ἔχω, ἔλκω (=σέρνω), **ἐστιάω-ῶ** (=φιλεύω), **ἔπομαι,**
ἐργάζομαι, ἐλίττω (=τυλίγω) και **ἐθίζω** (=συνηθίζω),
π.χ. ἔχω - εἶχον, ἐθίζω - εἶθιζον, ἔλκω - εἶλκον.
το ο σε ω: π.χ. ὀρίζω - ὥριζον.
το ι σε ι: π.χ. ἰκετεύω - ἰκέτευον.
το υ σε υ: π.χ. ὑβρίζω - ὕβριζον.
το αι σε η: π.χ. αἰχμαλωτίζω - ἤχμαλώτιζον.
το ει σε η: π.χ. εἰκάζω - ἤκαζον.
το αυ σε ηυ: π.χ. αὐξάνω - ῥῥξανον.
το ευ σε ηυ: π.χ. εὖχομαι - ῥῥχόμεν.
το οι σε ω: π.χ. οἰκτίρω - ὤκτιρον.

2. Οριστική ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ εἰμί

Οριστική παρατατικού:

ἦ και ἦν
ἦσθα
ἦν
ἦμεν
ἦτε ή ἦστε
ἦσαν

3. Οριστική ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ και ΑΟΡΙΣΤΟΥ ενεργητικής φωνής βαρύτονων ρημάτων

Οριστική παρατατικού:

ἔ-λυ-ον
ἔ-λυ-ες
ἔ-λυ-ε(ν)
ἐ-λύ-ομεν
ἐ-λύ-ετε
ἔ-λυ-ον

Οριστική Αορίστου

ἔ-λυ-σ-α
ἔ-λυ-σ-ας
ἔ-λυ-σ-ε(ν)
ἐ-λύ-σ-αμεν
ἐ-λύ-σ-ατε
ἔ-λυ-σ-αν

4. Οριστική ΑΟΡΙΣΤΟΥ ενεργητικής φωνής αφωνόληκτων ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Η οριστική αορίστου των βαρύτονων αφωνόληκτων ρημάτων α' συζυγίας σχηματίζεται όπως και ο αόριστος των βαρύτονων φωνηεντόληκτων ρημάτων της α' συζυγίας, με τη διαφορά ότι ο ρηματικός χαρακτήρας των αφωνόληκτων ρημάτων, όταν βρεθεί μπροστά από το χρονικό χαρακτήρα σ, παθαίνει τις κανονικές μεταβολές.

Πιο συγκεκριμένα:

α. Στα ουρανικόληκτα

ρήματα ο ουρανικός χαρακτήρας (**κ, γ, χ / ττ**) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα σ σε **ξ**.
Π.χ.

έ-δίωκ-σ-α " έ-δίω-**ξ-α**, έ-δίω-**ξ-ας**, έ-δίω-**ξ-ε(ν)**, έ-διώ-**ξ-αμεν**, έ-διώ-**ξ-ατε**, έ-δίω-**ξ-αν**.

β. Στα χειλικόληκτα ρήματα

ο χειλικός χαρακτήρας (**π, β, φ / πτ**) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα σ σε **ψ**.

Π.χ. έ-γραφ-σ-α " έ-γρα-**ψ-α**, έ-γρα-**ψ-ας**, έ-γρα-**ψ-ε(ν)**, έ-γρά-**ψ-αμεν**, έ-γρά-**ψ-ατε**, έ-γρα-**ψ-αν**.

γ. Στα οδοντικόληκτα ρήματα

ο οδοντικός χαρακτήρας (**τ, δ, θ**) μπροστά από το χρονικό χαρακτήρα σ αποβάλλεται.
Π.χ.

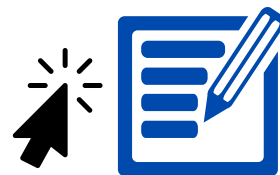
έ-πειθ-σ-α " έ-πει-**σ-α**, έ-πει-**σ-ας**, έ-πει-**σ-ε(ν)**, έ-πεί-**σ-αμεν**, έ-πεί-**σ-ατε**, έ-πει-**σ-αν**.

8

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Επίθετα λέγονται οι λέξεις που φανερώνουν ιδιότητα ή ποιότητα ουσιαστικών και διακρίνονται σε:

α. τρικατάληκτα με τρία γένη

Έχουν τρία γένη (αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο) και τρεις καταλήξεις, μία για κάθε γένος:

ὁ σοφ **ός**, ἡ σοφ **ή**,
τὸ σοφ **όν** /
ὁ βαθ **ύς**, ἡ βαθ **εῖα**,
τὸ βαθ **ύ**.

β. δικατάληκτα με τρία γένη

Έχουν τρία γένη, αλλά μόνο δύο καταλήξεις, μία για το αρσενικό και το θηλυκό και μία για το ουδέτερο:

ὁ, ἡ τιμωρ **ός**,
τὸ τιμωρ **όν** /
ὁ, ἡ ἐπιμελ **ής**, τὸ
ἐπιμελ **ές**.

γ. μονοκατάληκτα με δύο γένη

Έχουν μόνο δύο γένη, το αρσενικό και το θηλυκό και μία κατάληξη:

ὁ, ἡ πέν **ης** /
ὁ, ἡ φυγ **άς**.

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Δευτερόκλιτα επίθετα

α. Τρικατάληκτα με τρία γένη (σε -ος, -η, -ον και -ος, -α, -ον)

Ενικός αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	ὁ ἀγαθ-ός	ἡ ἀγαθ-ή	τὸ ἀγαθ-όν
Γεν.	τοῦ ἀγαθ-οῦ	τῆς ἀγαθ-ῆς	τοῦ ἀγαθ-οῦ
Δοτ.	τῷ ἀγαθ-ῷ	τῇ ἀγαθ-ῇ	τῷ ἀγαθ-ῷ
Αιτ.	τὸν ἀγαθ-όν	τὴν ἀγαθ-ήν	τὸ ἀγαθ-όν
Κλ.	(ῷ) ἀγαθ-έ	(ῷ) ἀγαθ-ή	(ῷ) ἀγαθ-όν

Πληθυντικός αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	οἱ ἀγαθ-οί	αἱ ἀγαθ-αί	τὰ ἀγαθ-ά
Γεν.	τῶν ἀγαθ-ῶν	τῶν ἀγαθ-ῶν	τῶν ἀγαθ-ῶν
Δοτ.	τοῖς ἀγαθ-οῖς	ταῖς ἀγαθ-αῖς	τοῖς ἀγαθ-οῖς
Αιτ.	τοὺς ἀγαθ-οὺς	τὰς ἀγαθ-άς	τὰ ἀγαθ-ά
Κλ.	(ῷ) ἀγαθ-οί	(ῷ) ἀγαθ-αί	(ῷ) ἀγαθ-ά

Ενικός αριθμός

Αρσενικό			Θηλυκό			Ουδέτερο		
Ον.	ὁ πλούσι- ος		ἡ πλουσί- α			τὸ πλούσι- ον		
Γεν.	τοῦ πλουσί- ου		τῆς πλουσί- ας			τοῦ πλουσί- ου		
Δοτ.	τῷ πλουσί- ω		τῇ πλουσί- α			τῷ πλουσί- ω		
Αιτ.	τὸν πλούσι- ον		τὴν πλουσί- αν			τὸ πλούσι- ον		
Κλ.	(ὃ) πλούσι- ε		(ὃ) πλουσί- α			(ὃ) πλούσι- ον		

Πληθυντικός αριθμός

Αρσενικό			Θηλυκό			Ουδέτερο		
Ον.	οἱ πλούσι- οι		αἱ πλούσι- αι			τὰ πλούσι- α		
Γεν.	τῶν πλουσί- ων		τῶν πλουσί- ων			τῶν πλουσί- ων		
Δοτ.	τοῖς πλουσί- οις		ταῖς πλουσί- αις			τοῖς πλουσί- οις		
Αιτ.	τοὺς πλουσί- ους		τὰς πλουσί- ας			τὰ πλούσι- α		
Κλ.	(ὧ) πλούσι- οι		(ὧ) πλούσι- αι			(ὧ) πλούσι- α		

! Παρατηρήσεις

1. Το **αρσενικό** και το **ουδέτερο** των επιθέτων αυτών κλίνονται κατά τη **Β' κλίση**.

2. Το **θηλυκό** κλίνεται κατά την **Α' κλίση**.

3. Το **θηλυκό** λήγει σε **-η**, αν πριν την κατάληξη **-ος** του αρσενικού υπάρχει **σύμφωνο εκτός από το ρ**: ὁ καλ-ός, ἡ καλ-ή, τὸ καλ-όν.

4. Το **θηλυκό** λήγει σε **-α (μακρό)**, αν πριν από την κατάληξη **-ος** του αρσενικού υπάρχει **φωνήεν ή ρ**: ὁ δεξι-ός, ἡ δεξι-ά, τὸ δεξι-όν / ὁ καθαρ-ός, ἡ καθαρ-ά, τὸ καθαρ-όν.

Εξαιρείται το αριθμητικό επίθετο ὁ ὄγδο-ος, ἡ ὀγδό-η, τὸ ὄγδο-ον.

5. Το **θηλυκό** στην **ονομαστική, γενική και κλητική του πληθυντικού τονίζεται όπως και όπου τονίζεται** στις αντίστοιχες πτώσεις **το αρσενικό**. Π.χ. **Αρσενικό**: ὁ δίκαιος οἱ δίκαιοι " τῶν δικαίων " (ῶ) δίκαιοι **Θηλυκό**: ἡ δικαία αἱ δίκαιαι τῶν δικαίων (ῶ) δίκαιαι

β. Δικατάληκτα με τρία γένη (σε -ος, -ον)

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Αρσενικό κ' θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό κ' θηλυκό	Ουδέτερο
Ον. ὁ ἡ ἀθάνατ- ος	τὸ ἀθάνατ- ον	οἱ αἱ ἀθάνατ- οι	τὰ ἀθάνατ- α
Γεν. τοῦ τῆς ἀθανάτ- ου	τοῦ ἀθανάτ- ου	τῶν ἀθανάτ- ων	τῶν ἀθανάτ- ων
Δοτ. τῷ τῇ ἀθανάτ- ω	τῷ ἀθανάτ- ω	τοῖς ταῖς ἀθανάτ- οις	τοῖς ἀθανάτ- οις
Αιτ. τὸν τὴν ἀθάνατ- ον	τὸ ἀθάνατ- ον	τοὺς τὰς ἀθανάτ- ους	τὰ ἀθάνατ- α
Κλ. (ῶ) ἀθάνατ- ε	(ῶ) ἀθάνατ- ον	(ῶ) ἀθάνατ- οι	(ῶ) ἀθάνατ- α

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Αρσενικό κ' θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό κ' θηλυκό	Ουδέτερο
Ον. ὁ ἡ βοηθ- ός	τὸ βοηθ- όν	οἱ αἱ βοηθ- οί	τὰ βοηθ- ά
Γεν. τοῦ τῆς βοηθ- οῦ	τοῦ βοηθ- οῦ	τῶν βοηθ- ῶν	τῶν βοηθ- ῶν
Δοτ. τῷ τῇ βοηθ- ῶ	τῷ βοηθ- ῶ	τοῖς ταῖς βοηθ- οῖς	τοῖς βοηθ- οῖς
Αιτ. τὸν τὴν βοηθ- όν	τὸ βοηθ- όν	τοὺς τὰς βοηθ- οὺς	τὰ βοηθ- ά
Κλ. (ῶ) βοηθ- έ	(ῶ) βοηθ- όν	(ῶ) βοηθ- οί	(ῶ) βοηθ- ά

Παρατήρηση

Στα δικατάληκτα τριγενή δευτερόκλιτα επίθετα ανήκουν:

α. Τα περισσότερα από τα σύνθετα σε -ος με πρώτο συνθετικό:

-ουσιαστικό: ὁ, ἡ νικηφόρος, τὸ νικηφόρον

-επίθετο: ὁ, ἡ ἀξιόμαχος, τὸ ἀξιόμαχον

-ρήμα: ὁ, ἡ ἐχέμυθος, τὸ ἐχέμυθον

-πρόθεση: ὁ, ἡ ἔνδοξος, τὸ ἔνδοξον

-επίρρημα: ὁ, ἡ εὖφορος, τὸ εὖφορον

-αχώριστο μόριο: ὁ, ἡ ἀθάνατος, τὸ ἀθάνατον

β. Τα απλά επίθετα: αἶθριος, αἰφνίδιος, βάνανσος, βάρβαρος, βάσκανος, βέβηλος, γαμήλιος, δόκιμος, ἔωλος (= παλιός), ἡμερος, ἥρεμος, ἥσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος, χέρσος, τιθασός (= εξημερωμένος, ἥρεμος).

γ. Μερικά επίθετα σε -ος που χρησιμοποιούνται και ως ουσιαστικά:

ὁ, ἡ ἀγωγός, τὸ ἀγωγόν

ὁ, ἡ βοηθός, τὸ βοηθόν

ὁ, ἡ τιμωρός, τὸ τιμωρόν

ὁ, ἡ τύραννος, τὸ τύραννον

ΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Δεικτικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν δείξιμο, που χρησιμοποιούνται για να δείξουν κάτι πραγματικό ή νοητό.

Αυτές είναι οι εξής :

οὗτος, αὕτη, τοῦτο
ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο
ὅδε, ἥδε, τόδε (= αὐτός ἐδῶ)
τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε (= τέτοιος)
τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (= τέτοιος)
τοσόςδε, τοσήδε, τοσόνδε (= τόσος)
τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν) (= τόσο)
τηλικόςδε, τηλικήδε, τηλικόνδε (= τόσο μεγάλος)
τηλικο ὅ τος, τηλικά ὅ τη, τηλικο ὅ το(ν) (= τόσομεγάλος)

Ἡ Κλίση της δεικτικής αντωνυμίας οὗτος, αὕτη, τοῦτο

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
Γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
Δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
Αιτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
Κλ.	(ὦ) οὗτος*	(ὦ) αὕτη*	-	-	-	-

Καμιά άλλη αντωνυμία δεν έχει κλητική.

ONLINE TEST

9

Ο ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι συντελικοί χρόνοι (δηλ. παρακείμενος, υπερσυντέλικος και συντελεσμένος μέλλοντας) παίρνουν **αναδιπλασιασμό** σε όλες τις εγκλίσεις και στη μετοχή και στο απαρέμφατο.

Ο αναδιπλασιασμός αυτός είναι **τριών ειδών** :

1. Η επανάληψη του αρχικού συμφώνου του θέματος μαζί με το "ε"

Τέτοιο αναδιπλασιασμό παίρνουν::

- Τα ρήματα που το θέμα τους αρχίζει από ένα απλό σύμφωνο εκτός του ρ.
- Τα ρήματα που το θέμα τους αρχίζει από δύο σύμφωνα όπου το πρώτο είναι άφωνο (κ, γ, χ - π, β, φ - τ, δ, θ) και το δεύτερο υγρό ή ένρινο (λ, ρ - μ, ν).

Σημείωση:

Όταν το αρχικό σύμφωνο του θέματος είναι δασύπνοο (χ, φ, θ) τρέπεται στη συλλαβή του αναδιπλασιασμού στο αντίστοιχο ψιλόπνοο (κ, π, τ).

Π.χ

παιδεύω
γράφω
χορεύω
φυτεύω
θύω

Παρακείμενος
πε-παίδευκα
γέ-γραφα
κε-χόρευκα
πε-φύτευκα
τέ-θυκα

Υπερσυντέλικος
έ-πε-παιδεύκειν
έ-γε-γράφειν
έ-κε-χορεύκειν
έ-πε-φυτεύκειν
έ-τε-θύκειν

χ → κ

φ → π

θ → τ

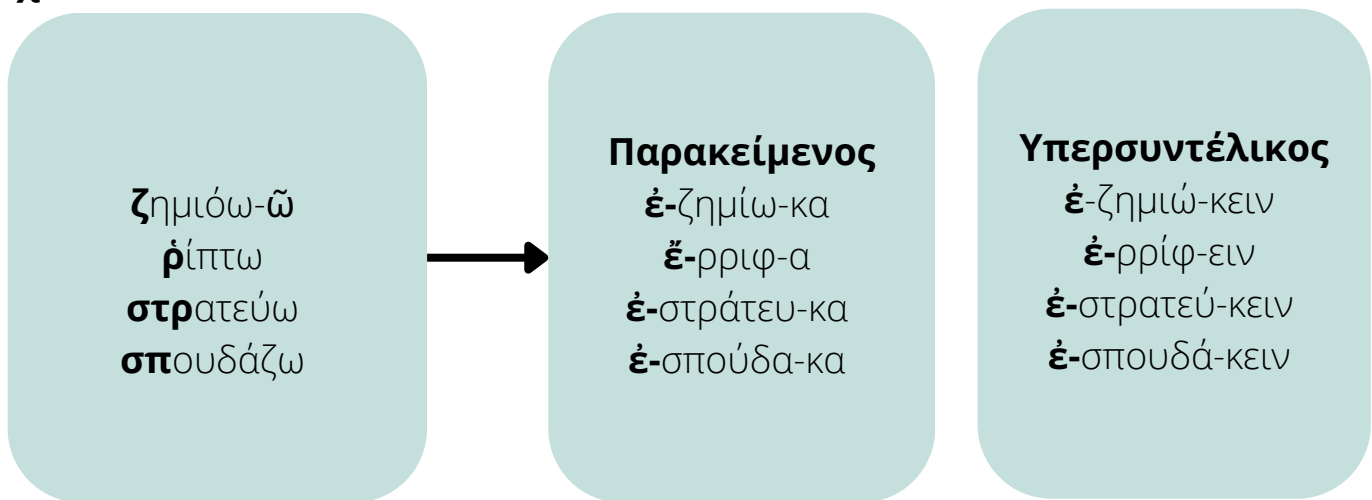
2. Η συλλαβική αύξηση (δηλ. ένα έ-).

Τέτοιο αναδιπλασιασμό παίρνουν τα ρήματα που αρχίζουν:

- Από **διπλό σύμφωνο** (ζ, ξ, ψ) ή ρ.
- Από **τρία σύμφωνα**.
- Από **δύο σύμφωνα** χωρίς το **πρώτο να είναι άφωνο και το δεύτερο υγρό ή ένρινο**.

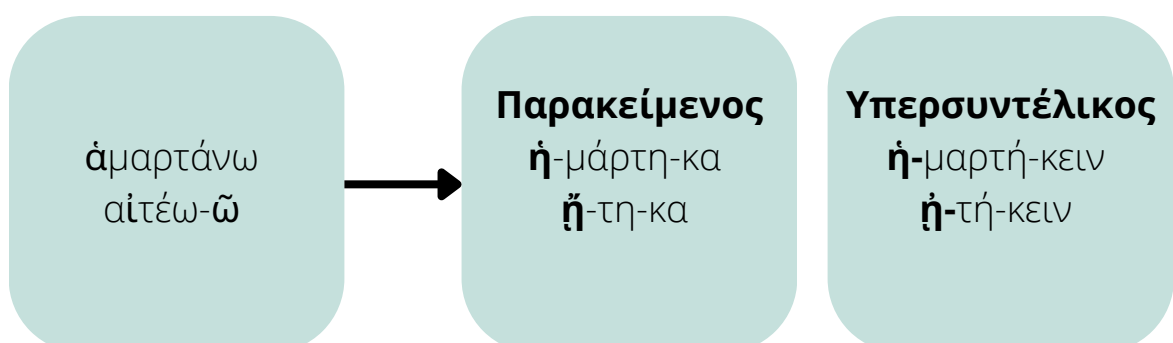
Π.χ

3. Η χρονική αύξηση, τέτοιο αναδιπλασιασμό παίρνουν τα ρήματα που αρχίζουν:

- Από φωνήεν ή δίφθογγο.

Π.χ

Σημείωση:

Τα **σύνθετα ρήματα** κανονικά έχουν τον αναδιπλασιασμό όπου και την αύξηση, δηλ. μετά την πρόθεση.

Π.χ

άπο-γράφω → άπο-γέγραφα

συν-οικέω-ῶ → συν-ῶ-κηκα

Οριστική ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ & ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ
ενεργητικής φωνής βαρύτονων ρημάτων

Τα φωνηεντόληκτα ρήματα σχηματίζουν:

- τον **παρακείμενο με** κατάληξη **-κα**
- τον **υπερσυντέλικο σε -κειν.**

Π.χ

Παρακείμενος

λέ-λυ-κα
 λέ-λυ-κας
 λέ-λυ-κε
 λε-λύ-καμεν
 λε-λύ-κατε
 λε-λύ-κασι(ν)

Υπερσυντέλικος

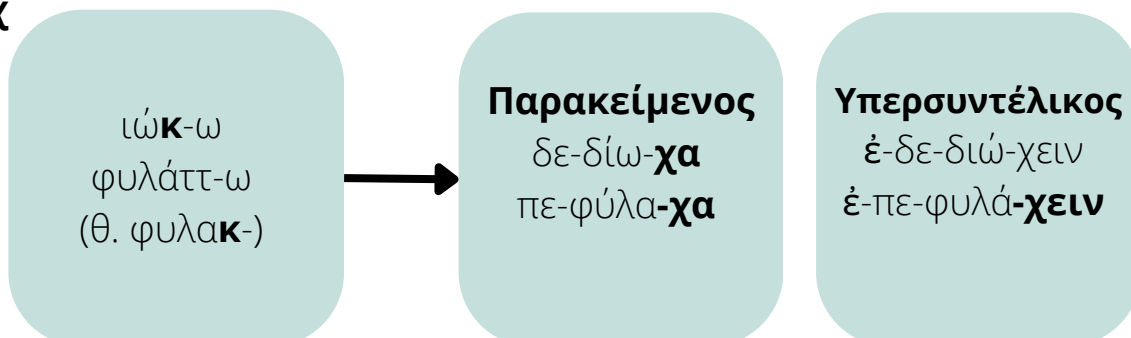
έ-λε-λύ-κειν
 έ-λε-λύ-κεις
 έ-λε-λύ-κει
 έ-λε-λύ-κεμεν
 έ-λε-λύ-κετε
 έ-λε-λύ-κεσαν

Οριστική ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ & ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ ενεργητικής φωνής ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ βαρύτονων ρημάτων

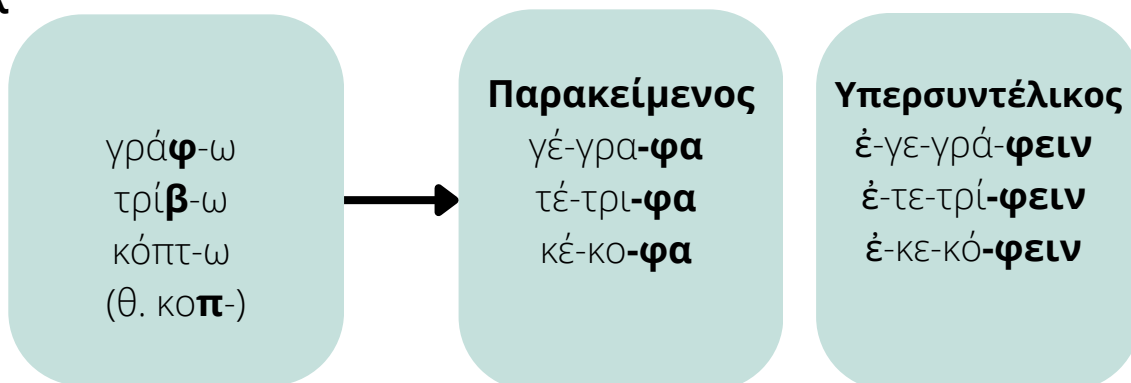
Τα ουρανικόληκτα ρήματα των οποίων το θέμα λήγει σε **κ, γ, χ / ττ** σχηματίζουν τον παρακείμενο με κατάληξη **-χα** και τον υπερσυντέλικο σε **-χειν**.

Π.χ

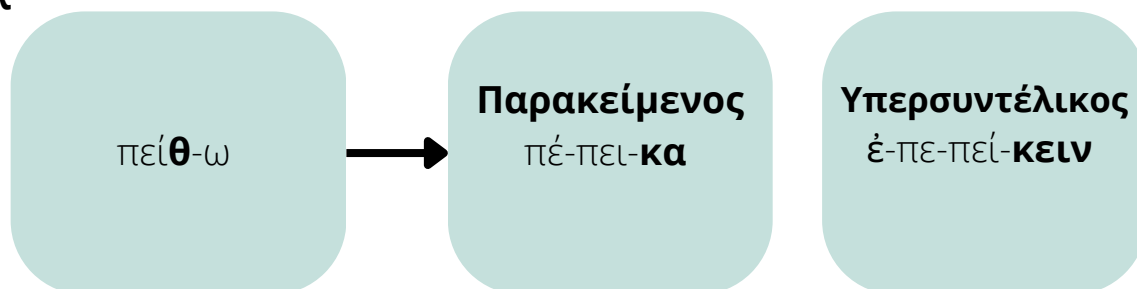
Τα χειλικόληκτα ρήματα των οποίων το θέμα λήγει σε **π, β, φ / πτ** σχηματίζουν τον παρακείμενο με κατάληξη **-φα** και τον υπερσυντέλικο σε **-φειν**.

Π.χ

Τα οδοντικόληκτα ρήματα των οποίων το θέμα λήγει σε **τ, δ, θ** σχηματίζουν τον παρακείμενο με κατάληξη **-κα** και τον υπερσυντέλικο σε **-κειν**.

Π.χ

1

1

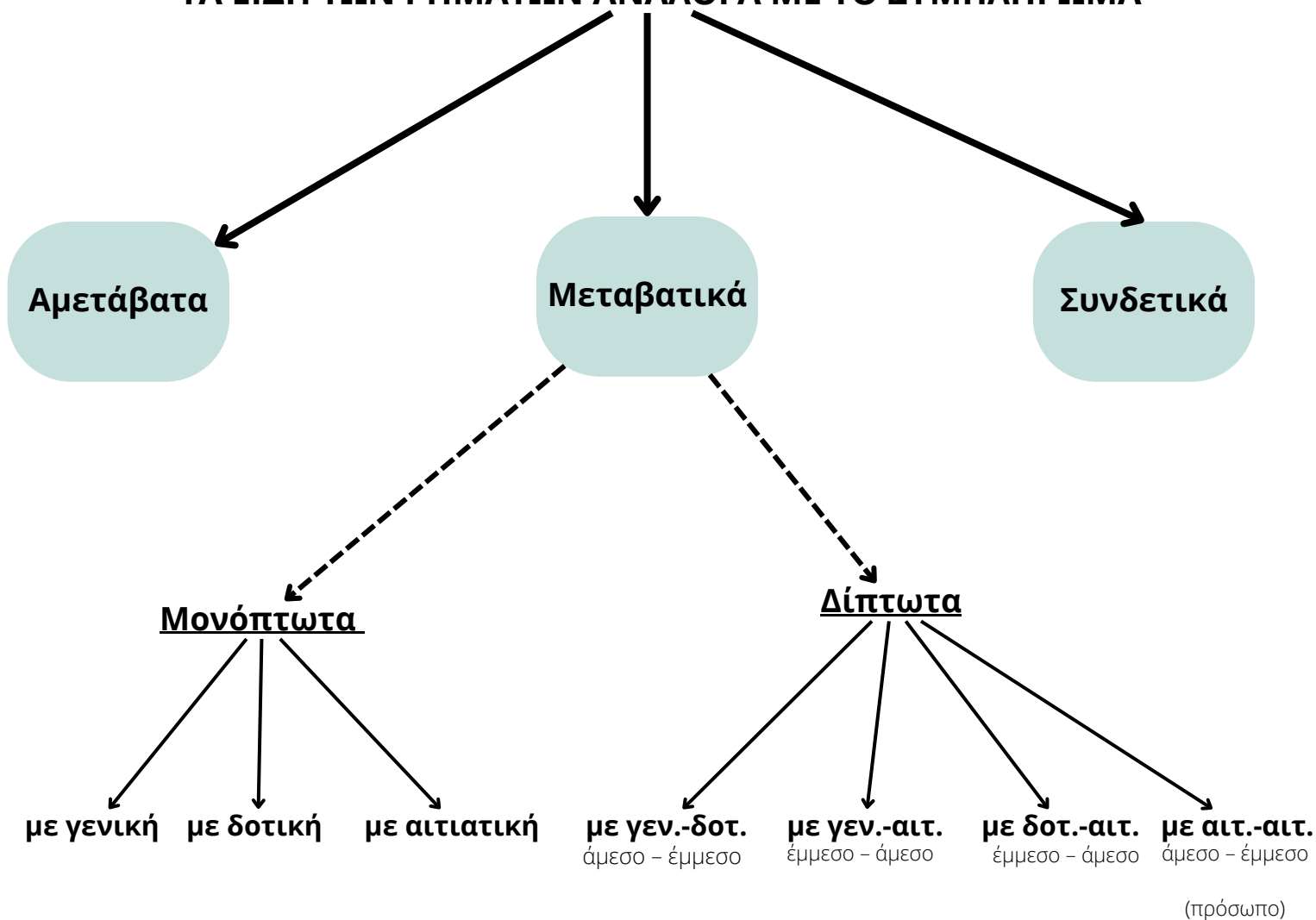

ΣΥΝΤΑΞΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ

ΣΥΝΤΑΞΗ

Οι βασικοί όροι μιας απλής πρότασης

1. Υποκείμενο + Ρήμα αμετάβατο

Π.χ.

Υ(P) P

Ἡ βουλή ἐκάθητο.

Υ(P) P

Οἱ στρατιῶται καθεύδουσιν.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

2. Υποκείμενο + Ρήμα συνδετικό + Κατηγορούμενο

Π.χ.

Υ(P) P K

Σωκράτης ἐστὶ σοφός.

Υ(P) P K

Φίλιππος φαίνεται ἀξιόπιστος.

3. Υποκείμενο + Ρήμα μεταβατικό + Αντικείμενο (μονόπτωτο ρήμα)

Π.χ.

Υ(P) P A(P)

Ὁ πολίτης πείθεται τοῖς νόμοις.

Υ(P) P A(P)

Οἱ Ἀθηναῖοι ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν.

4. Υποκείμενο + Ρήμα μεταβατικό + Αντικείμενο άμεσο + Αντικείμενο έμμεσο (δίπτωτο ρήμα)

Π.χ.

Υ(P) P A(P) έμ. A(P) άμ.

Οἱ στρατηγοὶ ἐδίδοσαν τοῖς στρατιώταις μισθόν.

P A(P) άμ. A(P) έμ.

Διδάσκω τὸν παῖδα μουσικήν.

5. Υποκείμενο + Ρήμα μεταβατικό + Αντικείμενο + Κατηγορούμενο

Π.χ.

Υ(P) **A(P)** **K(A)** **P**
Οἱ στρατιῶται Ἀλκιβιάδην στρατηγὸν εἶλοντο.

Υ(P) **P** **A(P)** **K(A)**
Οἱ Ῥωμαῖοι κατέστησαν Αὔλον Ἀττίλιον ἄρχοντα.

Υποκείμενο

Υποκείμενο μιας πρότασης ονομάζουμε το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα το οποίο ενεργεί ή δέχεται μια ενέργεια ή βρίσκεται σε μια κατάσταση.

Το υποκείμενο βρίσκεται πάντοτε σε πτώση **ονομαστική** (ενικού ή πληθυντικού αριθμού).

Το υποκείμενο το βρίσκουμε απαντώντας στην ερώτηση «ποιος; ποια; ποιο; (ποιοι; ποιες; ποια;)» κάνει αυτό που λέει το ρήμα της πρότασης.

Κατηγορούμενο

Κατηγορούμενο είναι ο όρος της πρότασης που αποδίδει στο υποκείμενο ή στο αντικείμενο ενός **συνδετικού ρήματος** μια **ιδιότητα** ή **ποιότητα σταθερή**. Π.χ.

Ἡ πάροδος ἦν **στενή**.

Ὁ θεὸς τοὺς μικροὺς **μεγάλους** ποιεῖ.

Συνήθη συνδετικά ρήματα είναι τα εξής:

εἰμί, γίγνομαι, ὑπάρχω, τυγχάνω, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω, φαίνομαι, κρίνομαι, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, αἰροῦμαι κ.λπ.

Το κατηγορούμενο, αν είναι **επίθετο**, συμφωνεί με το υποκείμενο στο **γένος**, στον **αριθμό** και στη **πτύση**. Αν όμως είναι **ουσιαστικό**, τότε συμφωνεί με το υποκείμενο υποχρεωτικά στην **πτύση** και σπανιότερα στο γένος ή στον αριθμό. Π.χ.

Ἡ Δῆλός ἐστι νῆσος.

Οἱ Δελφοί εἰσι πόλις.

Αντικείμενο

Το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα στο οποίο μεταβαίνει η ενέργεια του υποκειμένου του μεταβατικού ρήματος λέγεται **αντικείμενο**. Το αντικείμενο βρίσκεται σε **πλάγια πτώση** (γενική, δοτική, αιτιατική). Το ρήμα μπορεί να έχει ένα αντικείμενο οπότε ονομάζεται **μονόπτωτο**, ή να έχει **δύο αντικείμενα (άμεσο και έμμεσο)** οπότε ονομάζεται **δίπτωτο**.

Π.χ.

Υ(P) P A(P)

Ὁ πολίτης πείθεται τοῖς νόμοις. (" μονόπτωτο ρήμα)

Υ(P) P A(P) A(P)

Οἱ στρατηγοὶ ἐδίδοσαν τοῖς στρατιώταις μισθόν. (" δίπτωτο ρήμα)

Σημείωση:

Μερικές φορές η δεύτερη πτώση, η οποία συμπληρώνει κάποιο ρήμα δεν είναι αντικείμενο αλλά **κατηγορούμενο του αντικειμένου ή εκφράζει επιρρηματική σχέση** (αξία, αιτία κ.λπ.). **Με κατηγορούμενο του αντικειμένου** συντάσσονται όσα ρήματα σημαίνουν: **ονομάζω, θεωρώ, αποκαλώ, εκλέγω, διορίζω** (καλῶ, ὀνομάζω, ἡγοῦμαι, οἶομαι, νομίζω, αἰροῦμαι, ἀναδείκνυμι, ποιῶ, καθίστημι).

Π.χ.
Οἱ στρατιῶται Ἀλκιβιάδην **στρατηγὸν** εἶλοντο.
Τὴν σοφίαν **ἀργυρίου** πωλεῖ. (" γενική της αξίας)

12

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Φωνηεντόληκτα

ἥρως (ήρω-)
ἰχθύς (ιχθυ-)
πόλις (πολι-, πολε-)
ἵππεύς (ἵππευ-)

Αφωνόληκτα

Ουρανικόληκτα
(χαρακτ. κ, γ, χ)

φύλαξ (φυλακ-)
φλόξ (φλογ-)

Χειλικόληκτα
(χαρακτ. π, β, φ)

γύψ (γυπ-)
χάλυψ (χαλυβ-)

Οδοντικόληκτα
(χαρακτ. τ, δ, θ)

ἔρις (ἐριδ-)
γέρων (γεροντ-)

Συμφωνόληκτα

Ημιφωνόληκτα

Ενρινόληκτα

ἄκτις (ἄκτιν-)

Υγρόληκτα

κλητήρ (κλητηρ-)

Σιγμόληκτα

βέλος (βελεσ-)

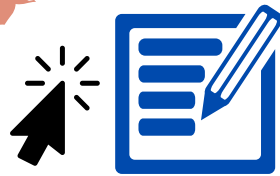

Σημείωση:

Το **ι** και το **α** στη λήγουσα των ονομάτων της γ' κλίσης είναι **βραχύχρονα**.

Γ' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Η **τρίτη κλίση** ουσιαστικών περιλαμβάνει **περιττοσύλλαβα αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα** ονόματα. Τα τριτόκλιτα ουσιαστικά διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

Κατηγορίες ουσιαστικών γ' κλίσης

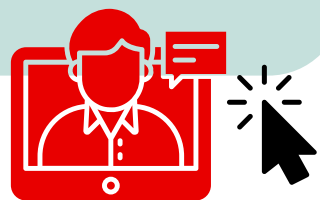
A. ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥΣ ΣΕ:

1. Φωνηεντόληκτα, που έχουν χαρακτήρα φωνήεν: π.χ. ον. ὁ ἥρω-ς, γεν. τοῦ ἥρω-ος / ον. ὁ ἰχθύ-ς, γεν. τοῦ ἰχθύ-ος / ον. ἡ δύναμι-ς, γεν. τῆς δυνάμε-ως.

2. Συμφωνόληκτα, που έχουν χαρακτήρα σύμφωνο και με τη σειρά τους διαιρούνται σε:

α. Αφωνόληκτα με χαρακτήρα άφωνο σύμφωνο (κ, γ, χ - π, β, φ - τ, δ, θ): π.χ. ον. ὁ κόραξ, γεν. τοῦ κόρακ-ος / ον. ὁ γύψ, γεν. τ ο οὔ γυπ-ός.

β. Ημιφωνόληκτα με χαρακτήρα ημίφωνο σύμφωνο (ν - λ, ρ - σ): π.χ. ον. ὁ χειμών, γεν. τοῦ χειμῶν-ος / ον. ὁ κλητῆρ, γεν. τοῦ κλητῆρ-ος.

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

B. ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΗΞΗ ΤΟΥΣ ΣΕ:

1. Καταληκτικά, που έχουν στην ονομαστική ενικού κατάληξη -ς: π.χ. ἡ πόλι-ς, ὁ ἰχθύ-ς, ὁ ὄνουξ (ὄνουχ-ς).

2. Ακατάληκτα, που σχηματίζουν την ονομαστική ενικού χωρίς καμία κατάληξη: π.χ. ὁ κλητῆρ, ὁ ποιμήν, ἡ χιών, τό ἄστν.

Σημείωση: Όλα τα τριτόκλιτα ουδέτερα είναι ακατάληκτα εκτός από το φῶς και το οὔς.

Γ. ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ΣΕ:

1. Μονόθεμα, που έχουν το ίδιο θέμα σε όλες τις πτώσεις: Π.χ.

ον. ὁ ἥρω-ς, γεν. τοῦ ἥρω-ος, δοτ. τῷ ἥρω-ι ...

ον. ὁ χειμῶν, γεν. τοῦ χειμῶν-ος, δοτ. τῷ χειμῶν-ι ...

2. Διπλόθεμα, που έχουν δύο θέματα: ένα **ισχυρό**, με μακρόχρονο φωνήεν στην τελευταία συλλαβή, κι ένα **αδύνατο**, με βραχύχρονο φωνήεν στην τελευταία συλλαβή: Π.χ.

ον. ἡ πόλι-ς (ισχυρό), γεν. τῆς πόλε-ως (αδύνατο)

ον. ὁ ῥήτωρ (ισχυρό) γεν. τοῦ ῥήτορ-ος (αδύνατο)

Το θέμα στα μονόθεμα ουσιαστικά της γ' κλίσης βρίσκεται από τη **γενική του ενικού**, αφού αφαιρεθεί απ' αυτήν η κατάληξη: Π.χ. ον. ὁ πίναξ, γεν. τοῦ πίνακ-ος

ον. ὁ κλητήρ, γεν. τοῦ κλητῆρ-ος

Στα **διπλόθεμα** το **ισχυρό θέμα** βρίσκεται από την **ονομαστική του ενικού** και το **αδύνατο** από τη **γενική του ενικού**, αφού αφαιρεθεί η κατάληξη: Π.χ.

ον. ὁ ἡγεμῶν (ισχυρό θέμα ἡγεμων-)

γεν. τοῦ ἡγεμόν-ος (αδύνατο θέμα ἡγεμον-)

ον. ὁ ποιμήν (ισχυρό θέμα ποιμην-)

γεν. τοῦ ποιμέν-ος (αδύνατο θέμα ποιμεν-)

Οι καταλήξεις των ουσιαστικών Γ' κλίσης

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Αρσενικό κ' θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό κ' θηλυκό	Ουδέτερο
Ον. -ς ή -	-	-ες	-α
Γεν. -ος ή -ως	-ος ή -ως	-ων	-ων
Δοτ. -ι	-ι	-σι(ν)	-σι(ν)
Αιτ. -α ή -ν	-	-ας ή -ς (νς)	-α
Κλ. -ς ή -	-	-ες	-α

Καταληκτικά διπλόθεμα φωνηεντόληκτα σε -ις (γεν. -εως)

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ον. ή δύναμι-ς	ή πόλι-ς	αἱ δυνάμεις	αἱ πόλεις
Γεν. τῆς δυνάμε-ως	τῆς πόλε-ως	τῶν δυνάμε-ων	τῶν πόλε-ων
Δοτ. τῇ δυνάμει	τῇ πόλει	ταῖς δυνάμε-σι(ν)	ταῖς πόλε-σι(ν)
Αιτ. τὴν δύναμι-ν	τὴν πόλι-ν	τὰς δυνάμεις	τὰς πόλεις
Κλ. (ῶ) δύναμι	(ῶ) πόλι	(ῶ) δυνάμεις	(ῶ) πόλεις

 Καταληκτικά μονόθεμα φωνηεντόληκτα σε -εύς (γεν. -έως)

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	ὁ βασιλεύ-ς	ὁ ἀλιεύ-ς	οἱ βασιλεῖς	οἱ ἀλιεῖς
Γεν.	τοῦ βασιλέ-ως	τοῦ ἀλιέ-ως και ἀλιῶς	τῶν βασιλέ-ων	τῶν ἀλιέ-ων και ἀλιῶν
Δοτ.	τῷ βασιλεῖ	τῷ ἀλιεῖ	τοῖς βασιλεῦ-σι(ν)	τοῖς ἀλιεῦ-σι(ν)
Αιτ.	τὸν βασιλέ-α	τὸν ἀλιέ-α και ἀλιᾶ	τοὺς βασιλέ-ας	τοὺς ἀλιέας και ἀλιᾶς
Κλ.	(ῶ) βασιλεῦ	(ῶ) ἀλιεῦ	(ῶ) βασιλεῖς	(ῶ) ἀλιεῖς

 Ουδέτερα ακατάληκτα μονόθεμα οδοντικόληκτα σε -α (γεν. -ατος)

Ενικός αριθμός

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α
Γεν.	τοῦ σώματ-ος	τῶν σωμάτ-ων
Δοτ.	τῷ σώματ-ι	τοῖς σώμα-σι(ν)
Αιτ.	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α
Κλ.	(ῶ) σῶμα	(ῶ) σώματ-α

 Τα ουδέτερα οδοντικόληκτα σε **-μα** (γεν. **-ματος**) είναι όλα ακατάληκτα. Καταληκτικά είναι μόνο τα ουδέτερα **φῶς** (γεν. φωτ-ός) και το ανώμαλο **οὔς** (γεν. ὠτ-ός).

ONLINE TEST

ΣΥΝΤΑΞΗ

Τα είδη των προτάσεων ως προς τους όρους τους.

α. Απλές : περιέχουν τους κύριους όρους (υποκείμενο, ρήμα, αντικείμενο ή κατηγορούμενο). Π.χ. Οἱ στρατιῶται τὰ τείχη φυλάξουσιν.

β. Σύνθετες : περιέχουν περισσότερα του ενός υποκείμενα ή αντικείμενα ή κατηγορούμενα. Π.χ. Ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων διατελεῖς.

γ. Ελλειπτικές : απουσιάζουν στη διατύπωση ένας ή περισσότεροι από τους κύριους όρους (συνήθως το υποκείμενο ή το ρήμα).

Π.χ.

Λέγεις σοφά. (εννοούμενο υποκείμενο σύ)

δ. Επαυξημένες : περιέχουν εκτός από τους κύριους όρους και δευτερεύοντες που τους προσδιορίζουν.

Π.χ.

Ὅμηρος, ὁ ποιητής, τυφλὸς ἦν.

13

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

1ο Κριτήριο: Η παρουσία ή απουσία του άρθρου, οπότε διακρίνεται σε:

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΕΝΑΡΘΡΟ ή ΣΥΝΑΡΘΡΟ

Έχει άρθρο ουδέτερου
γένους ενικού αριθμού

Συντακτική θέση:

1. Υποκείμενο.
2. Αντικείμενο.
3. Επεξήγηση.
4. ...

ΑΝΑΡΘΡΟ

Δεν έχει άρθρο

Συντακτική θέση:

1. Υποκείμενο.
2. Αντικείμενο.
3. Κατηγορούμενο.
4. ...

2ο Κριτήριο: Η απόδοση του απαρεμφάτου στα νέα ελληνικά,
οπότε διακρίνεται σε:

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

ΕΙΔΙΚΟ (=ΟΤΙ)

- Ισοδυναμεί με **δευτερεύουσα ειδική πρόταση**.
- Μεταφράζεται με **ότι + οριστική**.
- Δέχεται **άρνηση ού** (σπάνια **μή**).
- Μπορεί να εκφέρεται με το **δυνητικό μόριο αν**.

ΤΕΛΙΚΟ (= να)

- Ισοδυναμεί με **δευτερεύουσα πρόταση επιθυμίας**.
- Μεταφράζεται με **να + υποτακτική**.
- Δέχεται **άρνηση μή**. Δεν εκφέρεται με μόριο.

ΜΕΤΟΧΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ (άρνηση οὐ ή μή)

→ με άρθρο (επιθετική)

→ χωρίς άρθρο (αναφορική)

ΜΕΤΟΧΗ

ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ

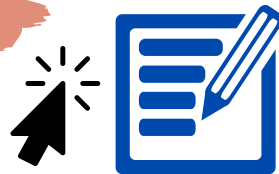
1. Τελική (άρνηση μή)
2. Υποθετική (άρνηση μή)
3. Χρονική (άρνηση οὐ ή μή)
4. Αιτιολογική (άρνηση οὐ)
5. Τροπική (άρνηση οὐ)
6. Εναντιωματική (άρνηση οὐ ή μή)

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Το Απαρέμφατο διακρίνεται σε:

1ο Κριτήριο: Η παρουσία ή απουσία του άρθρου, οπότε διακρίνεται σε:

α. Έναρθρο ή σύναρθρο:

- Ονομάζεται το απαρέμφατο που **έχει άρθρο ουδέτερου γένους** σε ονομαστική, γενική, δοτική ή αιτιατική **ενικού αριθμού**.
- Λαμβάνεται στο λόγο ως **αφηρημένο ουσιαστικό**.
- Μεταφράζεται ως ουσιαστικό ή με το **να + υποτακτική** ή με το **ότι + οριστική**.

Π.χ. Ἦρξαντο τοῦ διαβαίνειν.

β. Άναρθρο : Ονομάζεται το απαρέμφατο που **δεν έχει άρθρο**.

Π.χ. Πιστεύω δίκαια **εἶναι** ταῦτα.

2ο Κριτήριο: Η απόδοση του απαρεμφάτου στα νέα ελληνικά, οπότε διακρίνεται σε:

α. Ειδικό απαρέμφατο:

Ισοδυναμεί με **δευτερεύουσα ειδική πρόταση** και μεταφράζεται με **ότι + οριστική**. Δέχεται **άρνηση οὐ** (σπάνια **μή**) και μπορεί να εκφέρεται με το **δυνητικό μόριο ἄν**.
Π.χ. Ἐλπίζω ὑμᾶς ἀγαθοὺς **ἔσεσθαι** (= Ελπίζω ότι θα είστε γενναίοι).

β. Τελικό απαρέμφατο:

- Ισοδυναμεί με **δευτερεύουσα πρόταση επιθυμίας** και μεταφράζεται με **να + υποτακτική**.
- Δέχεται **άρνηση μή** και δεν εκφέρεται με μόριο.
Π.χ. Μανθάνουσι **αἰδεῖσθαι** τοὺς γεραιτέρους (= Μαθαίνουν να σέβονται τους γερωντότερους).

Τι μπορεί να είναι συντακτικά ένα Έναρθρο απαρέμφατο:

1. Υποκείμενο.

Π.χ. Τὸ πλεονεκτεῖν ἀκερδές ἐστι.

2. Αντικείμενο .

Π.χ. Οὐδείς φοβεῖται τὸ ἀποθνήσκειν.

3. Επεξήγηση.

Π.χ. Τοῦτο λυμαινόμενον πάνθ' εὐρήσομεν, τὸ μὴ 'θέλγειν τὰ δίκαια πράττειν ἀπλῶς.

Τι μπορεί να είναι συντακτικά ένα Άναρθρο απαρέμφατο:

1. Υποκείμενο απροσώπων ρημάτων και εκφράσεων.

Π.χ. Χρὴ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις.

Ἄξιόν ἐστιν ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι ὑμᾶς.

2. Αντικείμενο σε προσωπικά ρήματα.

Π.χ. Ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι.

Ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἐρωτῆσαι βούλομαι.

3. Κατηγορούμενο (κυρίως σε γνωμικά και ορισμούς).

Π.χ. Τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.

Τὸ κακῶς ποιεῖν ἐστὶν ἀδικεῖν

Ποια ρήματα δέχονται ως αντικείμενο Ειδικό απαρέμφατο:

α. Λεκτικά (λέγω, φημί, ὁμολογέω-ῶ, ἀπολογέομαι-οὔμαι, ἀρνέομαι-οὔμαι...).

β. Δοξαστικά (δοκέω-ῶ, ἡγέομαι-οὔμαι, οἶομαι, πιστεύω, νομίζω, ἐλπίζω, κρίνω...).

γ. Γνωστικά (γινώσκω, μαθάνω, οἶδα, ἐπίσταμαι...).

δ. Αισθητικά (αἰσθάνομαι, ὁράω-ῶ, ἀκούω...).

Ποια ρήματα δέχονται ως αντικείμενο Τελικό απαρέμφατο:

α. Βουλητικά και διστακτικά (βούλομαι, θέλω, ὀρέγομαι, ἐπιθυμέω-ῶ, ποθέω-ῶ, ὀκνέω-ῶ, δέδοικα...).

β. Κελευστικά ή προτρεπτικά (κελεύω, ἀξιόω-ῶ, παραινέω-ῶ, προτρέπω, συμβουλεύω...).

γ. Κωλυτικά ή απαγορευτικά (ἀπαγορεύω, εἴργω, κωλύω...).

δ. Αποπειρατικά και δυνητικά (ἐπιχειρέω-ῶ, δύναμαι, πειράωμαι-ῶμαι, τολμάω-ῶ, μανθάνω...).

ε. Εθιστικά (ἐθίζω, εἴωθα...).

στ. Ρήματα που δηλώνουν **σκέψη, απόφαση** (βουλεύομαι, μελετάω-ῶ...).

Η ΜΕΤΟΧΗ

Οι μετοχές, ανάλογα με τη συντακτική τους λειτουργία, διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: **επιθετικές, κατηγορηματικές, επιρρηματικές.**

Επιθετική ή αναφορική μετοχή

Η **επιθετική μετοχή** εκφέρεται συνήθως με το άρθρο, αναλύεται σε αναφορική πρόταση εισαγόμενη με το **ὅς** ή **ὅστις** και μεταφράζεται ο οποίος, η οποία, το οποίο ή με το που (γί αυτό λέγεται και αναφορική μετοχή).

Π.χ. Ὁξεῖα ἦν ἡ φωνὴ τῆς ἀδούσης γυναικός (= η φωνή της γυναίκας που τραγουδούσε ήταν διαπεραστική).

Η σύναρθρος επιθετική μετοχή, όπως και κάθε σύναρθρο επίθετο, μπορεί να λαμβάνεται και αντί ουσιαστικού. Δηλ. να μπαίνει στο λόγο όπως το ουσιαστικό, σαν υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο, επεξήγηση, παράθεση κ.λπ.

Π.χ. ὁ λέγων (= ο ρήτορας), ὁ διώκων (= ο μηνυτής), ὁ νικῶν (= ο νικητής), ὁ φεύγων (= ο εξόριστος) κ.ά.

Κατηγορηματική μετοχή

Κατηγορηματική λέγεται η μετοχή που χρησιμεύει ως **κατηγορούμενο ή κατηγορηματικός προσδιορισμός του υποκειμένου ή του αντικειμένου** ενός ρήματος, δεν έχει ποτέ άρθρο και μεταφράζεται με τα: να, ότι, πως, που + ρήμα. Εξαρτάται συνήθως από ρήματα **συνδεδετικά, γνωστικά, αισθητικά, έναρξης, λήξης, ψυχικού πάθους.**

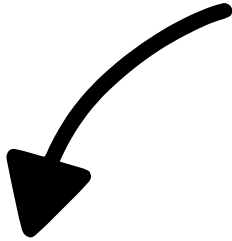
Π.χ. Ἐγὼ εἰμι εὐτυχῶν. (εὐτυχῶν = κατηγορούμενο του υποκειμένου)

Ὅρῳ σε γράφοντα. (γράφοντα = κατηγορηματικός προσδιορισμός στο σε)

Επιρρηματική μετοχή

Η μετοχή όταν λειτουργεί ως **επίρρημα**, ονομάζεται επιρρηματική. Αυτή προσδιορίζει το ρήμα με **επιρρηματική ιδιότητα**: **α. σκοπού**, **β. προϋπόθεσης**, **γ. χρόνου**, **δ. αιτίας**, **ε. τρόπου** και **στ. εναντίωσης**. Γι' αυτό **διακρίνεται σε**:

1. Τελική
2. Υποθετική
3. Χρονική
4. Αιτιολογική
5. Τροπική
6. Εναντιωματική

1. Η Τελική μετοχή εκφράζει **σκοπό** και μεταφράζεται με τα: **για να, να**.

Π.χ. Οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὥς ταῦτα **πράξοντες** (= οἱ Ἀθηναῖοι ετοιμάζονταν για να κάνουν αυτά).

2. Η Υποθετική μετοχή εκφράζει **υπόθεση** και μεταφράζεται με τα: **εάν, αν**.

Π.χ. Δίκαια **δράσας** συμμάχους θεοὺς ἔξεις (= αν ενεργήσεις δίκαια, θα έχεις τους θεούς βοηθούς).

3. Η Χρονική μετοχή εκφράζει **χρόνο** και μεταφράζεται με το: **όταν**.

Π.χ. Ταῦτα **ἀκούσας** ὁ λύκος ἐπορεύετο (= ὅταν άκουσε ο λύκος αυτά, αναχωρούσε).

4. Η Αιτιολογική μετοχή εκφράζει **αιτία** και μεταφράζεται με τα: **γιατί, διότι, επειδή**.

Π.χ. **Πιστεύσαντες** ὑμῖν παρέδομεν τὴν πόλιν (= επειδή σας πιστεύσαμε, παραδώσαμε την πόλη).

5. Η Τροπική μετοχή εκφράζει **τρόπο** και μεταφράζεται με την κατάληξη **-οντας / -ώντας**.

Π.χ. Θυμοχάρης ἀφίκετο **ἔχων** ναῦς ὀλίγας (= ο Θυμοχάρης ήρθε έχοντας λίγα πλοία).

6. Η Εναντιωματική μετοχή εκφράζει **εναντίωση** και μεταφράζεται με τα: **αν και, και αν, μολονότι**.

Π.χ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὀλίγοι **ὄντες** ἐνίκησαν Θηβαίους (= οἱ Λακεδαιμόνιοι, αν και ήταν λίγοι, νίκησαν τους Θηβαίους).

Απαρέμφατα & Μετοχές ενεργητικής φωνής βαρύτονων ρημάτων

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

α. Το απαρέμφατο

Το απαρέμφατο είναι **ρηματικός τύπος που δε παρεμφαίνει**, δηλ. δε φανερώνει πρόσωπο και αριθμό, καθώς δεν έχει καταλήξεις.

Το απαρέμφατο απαντάται σε **4 χρόνους**: Ενεστώτα, Μέλλοντα, Αόριστο και Παρακείμενο.

Οι καταλήξεις στους χρόνους της ενεργητικής φωνής είναι:

	Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
<u>Φωνηεντόληκτα</u>	-ΕΙΝ	-ΣΕΙΝ	-σαι	-κέναι
<u>Ουρανικόληκτα</u>	-ΕΙΝ	-ΞΕΙΝ	-ξαι	-χέναι
<u>Χειλικόληκτα</u>	-ΕΙΝ	-ΨΕΙΝ	-ψαι	-φέναι
<u>Οδοντικόληκτα</u>	-ΕΙΝ	-ΣΕΙΝ	-σαι	-κέναι

β. Η μετοχή

Η μετοχή είναι ρηματικό επίθετο, έχει δηλαδή ταυτόχρονα **ρηματική** και **επιθετική φύση**.

Η ρηματική του φύση φανερώνεται από το ότι έχει χρόνους, διάθεση, φωνή και παίρνει το δυνητικό μόριο **άν**.

Η επιθετική του φύση φανερώνεται από το ότι διαθέτει γένος, αριθμό και πτώση.

Η μετοχή απαντάται σε **4 χρόνους**: Ενεστώτα, Μέλλοντα, Αόριστο και Παρακείμενο.

Η ΜΕΤΟΧΗ ενεργητικής φωνής στα φωνηεντόληκτα ρήματα:

Καταλήξεις Μετοχών Ενεργητικής Φωνής

Ενεστώτας	→	-ων, -ουσα, -ον
Μέλλοντα	→	-σων, -σουσα, -σον
Αόριστος	→	-σας, -σασα, -σαν
Παρακείμενος	→	-κώς, -κυῖα, -κός

Η ΜΕΤΟΧΗ ενεργητικής φωνής στα αφωνόληκτα ρήματα:

	Ουρανικόληκτα	Χειλικόληκτα	Οδοντικόληκτα
Ενεστώτας	-ων, -ουσα, -ον	-ων, -ουσα, -ον	-ων, -ουσα, -ον
Μέλλοντας	-ξων, -ξουσα, -ξον	-ψων, -ψουσα, -ψον	-σων, -σουσα, -σον
Αόριστος	-ξας, -ξασα, -ξαν	-ψας, -ψασα, -ψαν	-σας, -σασα, -σαν
Παρακείμενος	-χῶς, -χυῖα, -χὸς	-φῶς, -φυῖα, -φὸς	-κῶς, -κυῖα, -κὸς

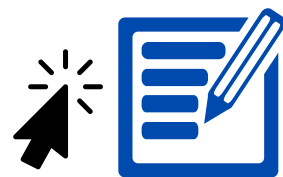
14

Ενότητα 14η - Αρχαία Α' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ

Γ' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

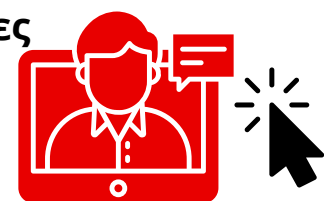

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ

Ακατάληκτα διπλόθεμα οδοντικόληκτα σε -ων (γεν. -οντος) **ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ὁ λέων	οἱ λέοντ-ες
Γεν.	τοῦ λέοντ-ος	τῶν λεόντ-ων
Δοτ.	τῷ λέοντ-ι	τοῖς λέου-σι(ν)
Αιτ.	τὸν λέοντ-α	τοὺς λέοντ-ας
Κλ.	(ῶ) λέον	(ῶ) λέοντ-ες

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Καταληκτικά μονόθεμα οδοντικόληκτα σε -ας (γεν. -αντος)

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	ὁ γίγας	ὁ ἀνδριάς	οἱ γίγαντ-ες	οἱ ἀνδριάντ-ες
Γεν.	τοῦ γίγαντ-ος	τοῦ ἀνδριάντ-ος	τῶν γιγάντ-ων	τῶν ἀνδριάντ-ων
Δοτ.	τῷ γίγαντ-ι	τῷ ἀνδριάντ-ι	τοῖς γίγα-σι(ν)	τοῖς ἀνδριᾶ-σι(ν)
Αιτ.	τὸν γίγαντ-α	τὸν ἀνδριάντ-α	τοὺς γίγαντ-ας	τοὺς ἀνδριάντ-ας
Κλ.	(ῶ) γίγαν	(ῶ) ἀνδριάς	(ῶ) γίγαντ-ες	(ῶ) ἀνδριάντ-ες

Τα βαρύτονα οδοντικόληκτα σε -ας (γεν. -άντος) σχηματίζουν την κλητική σε -ν αντί -ς.

Οριστική Ενεστώτα και Μέλλοντα μέσης φωνής βαρύτονων ρημάτων

Οριστική Ενεστώτα

λύ-ομαι
 λύ-η (ή λύ-ει)
 λύ-εται
 λυ-όμεθα
 λύ-εσθε
 λύ-ονται

Οριστική Μέλλοντα

λύ-σομαι
 λύ-ση (ή λύ-σει)
 λύ-σεται
 λυ-σόμεθα
 λύ-σεσθε
 λύ-σονται

Ο σχηματισμός του Μέλλοντα των βαρύτονων φωνηεντόληκτων ρημάτων

Η οριστική μέλλοντα των βαρύτονων **φωνηεντόληκτων ρημάτων** α' συζυγίας σχηματίζεται από το ρηματικό θέμα, το χρονικό χαρακτήρα σ, τα θεματικά φωνήεντα ο, ε και τις προσωπικές καταλήξεις της οριστικής μέλλοντα μέσης φωνής.

Π.χ. λύ-σ-ο-μεν.

Ο σχηματισμός του Μέλλοντα των βαρύτονων αφωνόληκτων ρημάτων

α. Στα ουρανικόληκτα ρήματα ο ουρανικός χαρακτήρας (**κ, γ, χ / ττ**) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα **σ** σε **ξ**.

Π.χ. διώ**κ**-ομαι: διώ**ξ**ομαι, διώ**ξ**η (ή διώ**ξ**ει), διώ**ξ**εται, διω**ξ**όμεθα, διώ**ξ**εσθε, διώ**ξ**ονται.

φυλάτ**τ**-ομαι: φυλά**ξ**ομαι...

β. Στα χειλικόληκτα ρήματα ο χειλικός χαρακτήρας (**π, β, φ / πτ**) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα **σ** σε **ψ**.

Π.χ. γρά**φ**-ομαι: γρά**ψ**ομαι, γρά**ψ**η (ή γρά**ψ**ει), γρά**ψ**εται, γρα**ψ**όμεθα, γρά**ψ**εσθε, γρά**ψ**ονται. τρί**β**-ομαι: τρί**ψ**ομαι...

γ. Στα οδοντικόληκτα ρήματα ο οδοντικός χαρακτήρας (**τ, δ, θ**) μπροστά από το χρονικό χαρακτήρα **σ** αποβάλλεται. Π.χ. πεί**θ**-ομαι: πεί**σ**ομαι, πεί**σ**η (ή πεί**σ**ει), πεί**σ**εται, πει**σ**όμεθα, πεί**σ**εσθε, πεί**σ**ονται. ψεύ**δ**-ομαι: ψεύ**σ**ομαι...

Οριστική Μέλλοντα ρήματος εϊμί

ἔσομαι
 ἔση ή ἔσει
 ἔσται
 ἐσόμεθα
 ἔσεσθε
 ἔσονται

15

Οριστική ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ & ΑΟΡΙΣΤΟΥ Μέσης Φωνής βαρύτονων ρημάτων

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οριστική Παρατατικού

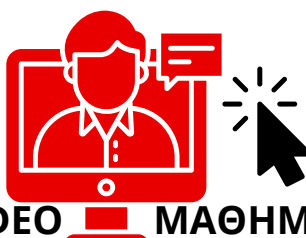
έ-λυ-ό-μην
έ-λύ-ου
έ-λύ-ετο
έ-λυ-ό-μεθα
έ-λύ-εσθε
έ-λύ-οντο

Οριστική Αορίστου

έ-λυ-σ-ά-μην
έ-λύ-σ-ω
έ-λύ-σ-ατο
έ-λυ-σ-ά-μεθα
έ-λύ-σ-ασθε
έ-λύ-σ-αντο

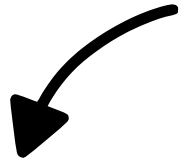
Ο σχηματισμός του ΑΟΡΙΣΤΟΥ των βαρύτονων αφωνόληκτων ρημάτων

Η οριστική αορίστου των βαρύτονων αφωνόληκτων ρημάτων α' συζυγίας σχηματίζεται όπως και ο αόριστος των βαρύτονων φωνηεντόληκτων ρημάτων της α' συζυγίας, με τη διαφορά ότι ο ρηματικός χαρακτήρας των αφωνόληκτων ρημάτων, όταν βρεθεί μπροστά από το χρονικό χαρακτήρα σ, παθαίνει τις κανονικές μεταβολές.

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Πιο συγκεκριμένα

α. Στα **ουρανικόληκτα** ρήματα ο ουρανικός χαρακτήρας (**κ, γ, χ / ττ**) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα **σ** σε **ξ**.

Π.χ. έ-διωκ-σ-άμην " έ-διω-**ξ**-άμην, έ-διώ-**ξ**-ω, έ-διώ-**ξ**-ατο, έ-διω-**ξ**-άμεθα, έ-διώ-**ξ**-ασθε, έ-διώ-**ξ**-αντο.

β. Στα **χειλικόληκτα** ρήματα ο χειλικός χαρακτήρας (**π, β, φ / πτ**) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα **σ** σε **ψ**.

Π.χ. έ-γραφ-σ-άμην " έ-γρα-**ψ**-άμην, έ-γρά-**ψ**-ω, έ-γρά-**ψ**-ατο, έ-γρα-**ψ**-άμεθα, έ-γρά-**ψ**-ασθε, έ-γρά-**ψ**-αντο.

γ. Στα **οδοντικόληκτα** ρήματα ο οδοντικός χαρακτήρας (**τ, δ, θ**) μπροστά από το χρονικό χαρακτήρα **σ** αποβάλλεται.

Π.χ. έ-πειθ-σ-άμην " έ-πει-**σ**-άμην, έ-πεί-**σ**-ω, έ-πεί-**σ**-ατο, έ-πει-**σ**-άμεθα, έ-πεί-**σ**-ασθε, έ-πεί-**σ**-αντο.

16

The image features a minimalist design with a light gray background. On the right side, there is a large, solid salmon-colored geometric shape that resembles a stylized arrow or a folded corner. Overlaid on the left side of this shape is the number '16' in a bold, black, sans-serif font. The number '1' is positioned to the left of the '6', and the '6' is partially contained within the salmon-colored area. The overall composition is clean and modern.

Ενότητα 16η - Αρχαία Α' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ

**Οριστική ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ & ΥΠΕΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ
Μ.Φ. βαρύτονων ρημάτων**

**ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ**

Οριστική Παρακειμένου

Οριστική Υπερσυντέλικου

λέ-λυ-μαι

λέ-λυ-σαι

λέ-λυ-ται

λε-λύ-μεθα

λέ-λυ-σθε

λέ-λυ-νται

έ-λε-λύ-μην

έ-λέ-λυ-σο

έ-λέ-λυ-το

έ-λε-λύ-μεθα

έ-λέ-λυ-σθε

έ-λέ-λυ-ντο

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

**Οριστική ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ & ΥΠΕΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ
Μ.Φ. αφωνόληκτων βαρύτονων ρημάτων**

α. Τα ουρανικόληκτα ρήματα (**κ, γ, χ / ττ**) σχηματίζουν τον **παρακείμενο** σε **-γμαι** και τον **υπερσυντέλικο** σε **-γμην**.

Π.χ. διώ**κ**-ομαι: δεδιώ**γμαι**, έδεδιώ**γμην**.

φυλάτ**τ**-ομαι (θ. φυλα**κ**-): πεφύλα**γμαι**, έπεφυλά**γμην**.

β. Τα χειλικόληκτα ρήματα (**π, β, φ / πτ**) σχηματίζουν τον **παρακείμενο** σε **-μμαι** και τον **υπερσυντέλικο** σε **-μμην**.

Π.χ. γρά**φ**-ομαι: γέγρα**μμαι**, έγεγρά**μμην**.

τρί**β**-ομαι: τέτρι**μμαι**, έτετρί**μμην**.

γ. Τα οδοντικόληκτα ρήματα (**τ, δ, θ**) σχηματίζουν τον **παρακείμενο** σε **-σμαι** και τον **υπερσυντέλικο** σε **-σμην**.

Π.χ. πεί**θ**-ομαι: πέπει**σμαι**, έπεπεί**σμην**.

ψεύ**δ**-ομαι: έψευ**σμαι**, έψεύ**σμην**.

Οι καταλήξεις των αφωνόληκτων ρημάτων του παρακειμένου και του υπερσυντελικού της μέσης φωνής είναι:

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

Ουρανικόληκτα

- γμαι
- ξαι
- κται
- γμεθα
- χθε
- γμένοι είσί(ν)

Χειλικόληκτα

- μμαι
- ψαι
- πται
- μμεθα
- φθε
- μμένοι είσί(ν)

Οδοντικόληκτα

- σμαι
- σαι
- σται
- σμεθα
- σθε
- σμένοι είσί(ν)

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

Ουρανικόληκτα

- γμην
- ξο
- κτο
- γμεθα
- χθε
- γμένοι ἦσαν

Χειλικόληκτα

- μμην
- ψο
- πτο
- μμεθα
- φθε
- μμένοι ἦσαν

Οδοντικόληκτα

- σμην
- σο
- στο
- σμεθα
- σθε
- σμένοι ἦσαν

Παράδειγμα σχηματισμού ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ & ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ Μ.Φ. των αφωνόληκτων ρημάτων

Ουρανικόληκτα

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

πέπραγμαι
πέπραξαι
πέπρακται
πεπράγμεθα
πέπραχθε
πεπραγμένοι εισί(ν)

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

έπεπράγμην
έπέπραξο
έπέπρακτο
έπεπράγμεθα
έπέπραχθε
πεπραγμένοι ήσαν

Χειλικόληκτα

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

γέγραμμαι
γέγραψαι
γέγραπται
γεγράμμεθα
γέγραψθε
γεγραμμένοι εισί(ν)

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

έγεγράμμην
έέγραψο
έέγραπτο
έγεγράμμεθα
έέγραψθε
γεγραμμένοι ήσαν

Οδοντικόληκτα

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

πέπεισμαι
πέπεισαι
πέπεισται
πεπείσμεθα
πέπεισθε
πεπεισμένοι εισί(ν)

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

έπεπείσμην
έπέπεισο
έπέπειστο
έπεπείσμεθα
έπέπεισθε
πεπεισμένοι ήσαν

1

7

ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ

Το υποκείμενο του απαρεμφάτου τίθεται σε **ονομαστική ή αιτιατική**. **ΑΣΚΗΣΕΩΝ**
Στην περίπτωση αυτή έχουμε δύο διαφορετικές συντάξεις:

α. ταυτοπροσωπία και **β. ετεροπροσωπία**.

α. Ταυτοπροσωπία:

Για **ταυτοπροσωπία** κάνουμε λόγο, όταν το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι το ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος από το οποίο εξαρτάται το απαρέμφατο. Στην περίπτωση αυτή, **τίθεται σε ονομαστική πτώση ή εννοείται**.

Υ(P)(A) P A(P) τελ. απαρ. A(A)
Π.χ. Οἱ Ἕλληνες ἐπειρῶντο διαβαίνειν τὸν ποταμόν.

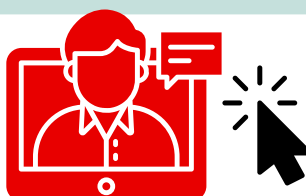
Υ(P)(A) P A(P) τελ. απαρ. A(A)
Οἱ νέοι ἐπιθυμοῦσι πράττειν τὰ μεγάλα.

β. Ετεροπροσωπία:

Ετεροπροσωπία ονομάζεται η σύνταξη κατά την οποία το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι διαφορετικό από το υποκείμενο του ρήματος εξάρτησης. Στην περίπτωση αυτή, το υποκείμενο του απαρεμφάτου **τίθεται σε αιτιατική πτώση**.

Υ(P) P A(P) Υ(A) A(P) τελ. απαρ. A(A)
Π.χ. Ὁ στρατηγὸς κελεύει αὐτὸν φυλάττειν τὸ στρατόπεδον.

P Υ(P) επιρρ. τρόπου Υ(A) A(P) ειδ. απαρ. A(A)
Φησὶν ὁ κατήγορος οὐ δικαίως μὲ λαμβάνειν τὸ ἀργύριον.

ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

Το υποκείμενο μιας μετοχής τίθεται πάντοτε στο ίδιο γένος, στον ίδιο αριθμό και στην ίδια πτώση με τη μετοχή.

Π.χ. Οὗτος ἐβόηθη τῷ φίλῳ κινδυνεύοντι.

Η επιρρηματική μετοχή ανάλογα με το υποκείμενό της διακρίνεται σε:
α. συνημμένη & β. απόλυτη.

α. Συνημμένη λέγεται μια μετοχή, όταν το υποκείμενό της δεν ανήκει αποκλειστικά σ' αυτήν, αλλά αποτελεί συντακτικό όρο της πρότασης μέσα στην οποία βρίσκεται η μετοχή.

Π.χ. Θηραμένης **ἀναστάς** εἶπε ταῦτα.

Η λέξη **Θηραμένης** δεν είναι μόνο υποκείμενο της μετοχής **ἀναστάς** αλλά και του ρήματος **εἶπε**.

β. Απόλυτη λέγεται μια μετοχή, όταν το υποκείμενό της δεν αποτελεί συντακτικό όρο της πρότασης, αλλά ανήκει αποκλειστικά και μόνο στη μετοχή.

Π.χ. Ταῦτα ἐπράχθη Κόνωνος **στρατηγοῦντος**.

Η λέξη **Κόνωνος** είναι μόνο υποκείμενο της μετοχής **στρατηγοῦντος** και ονομάζεται γενική απόλυτη ως προς το υποκείμενό της.

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Πρόδρομος Μιχαλάκης

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΥΣΑΡΙ | LISARI.GR
& Πρόδρομος Μιχαλάκης

Πανόρμου 14 & Σμύρνης,
12242, Αιγάλεω
τηλ.: 210 5982 614
e-mail: info@lisari.gr
www.lisari.gr

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και από τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή οποιοδήποτε μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

